

BERTIL HÄGGMAN

**POLIITILINE SÕDA
LÄÄNE KAITSE PUUDUV LÜLI**

**TARTU
2010**

ISBN 978-9985-67-179-5

Originaali pealkiri: Bertil Häggman. Political Warfare: The Missing Link in the Defence of the West. London, 1986.

SISUKORD

Sisukord	3
Sissejuhatus	4
I Kommunistlik poliitiline sõda.....	7
1. Ülemaailmse mittemilitaarse sõja organiseerimine.....	7
2. Kolmas Kommunistlik Internatsionaal (Komintern)	8
3. Kommunistide ja tööparteide informatsioonibüroo (Kominform)	9
4. Tänapäeva poliitilise sõja organisatsioon.....	10
5. Nõukogude desinformatsioonitavad Skandinaavia maades – juhtumianalüüs.....	15
6. Rahvusvahelised kommunistlikud variorganisatsioonid.....	18
7. Õppeasutused	22
8. Ettevõtmiste rahastamine	23
9. Teised Nõukogude Liidu poliitilise sõja ettevõtmised.....	23
10. Ida-Euroopa riigid.....	25
11. Kuuba.....	26
12. Põhja-Korea	27
13. Põhja-Vietnam	28
14. Kommunistlik Hiina	29
II Lääne reageering.....	31
1. Poliitilise sõja väljaõpe	31
2. Vabaduse Akadeemia idee.....	32
3. Vabaduse Uuringute Keskus.....	33
4. Teised ideed.....	34
5. Ühe protsendi lahendus	40
6. Erasektori tähtsus.....	40
Märkused	43

SISSEJUHATUS

Alates 20. sajandi algusest on riigid välja töötanud uut sõjapidamise viisi. See ei ole sõjaline ning seda on kirjeldatud erinevate terminitega: poliitiline sõda, sõjapidamine uues dimensioonis, psühholoogiline sõda, institutsionaalne konflikt, psühhosotsiaalne võitlus ja mittekonventsionaalne sõjapidamine, kui neist vaid mõnda nimetada. Mina olen otsustanud seda nimetada poliitiliseks sõjaks. See termin on pärit Suurbritanniast ning võeti kasutusele ametkondadevahelise koostöö kattenimetusega II maailmasõja ajal. Psühholoogilise sõja termin on pärit Ameerikast ning näib pärinevat kindral Pershingi staabist.

Terminit „poliitiline sõda“ on defineeritud mitmel erineval moel. Esitan siinkohal neist vaid mõned:

1. „Poliitilise sõja eesmärgiks võib olla tugevdada mõnda konkureerivatest rühmadest või nõrgendada teisi; organiseerida jõude, mille tegevust saab suunata soovitud lõpu suunas; toetada rühmi seni, kuni nende eesmärgid vastavad toetaja eesmärkidele; aidata täielikult kontrollitavatel või pooleldi kontrollitavatel rühmadel ja isikutel saavutada võimupositsioone ning mõjutada valitsust ja lõpuks see üle võtta. Need meetodid võivad ulatuda lihtsatest sümpaatiaväljendustest poliitiliste liikumiste rahastamiseni, organiseerimiseni ja varustamiseni ning isiklikust poliitikute vahelisest sõprusest kuni poliitiliselt tähtsatesse organisatsioonidesse sisseimbumiseni või nende ülevõtmiseni sihtriigis ning mässude, kodusõdade ja revolutsioonide õhutamiseni.“¹

2. „Riikidevahelise konfliktivi vorm, milles algataja riik püüab vastasele oma tahet peale suruda otseselt relvastatud jõudu kasutamata. Poliitiline sõda ühendab endas diplomaatilist tegevust ja propagandat, mida sageli toetatakse sõjalise jõu kasutamise ähvardusega. Poliitilise sõja eesmärk on vaenlase nõrgestamine või isegi hävitamine, kasutades diplomaatilisi ettepanekuid, majanduslikke sanktsioone, propagandat ja desinformatsiooni, provokatsiooni, ähvardusi, sabotaaži, terrorismi ning lüües kiilu põhivaenlase ja tema liitlaste vahele.“²

3. „Poliitiline sõda on valitsuse või poliitilise rühma pidev püüe haarata, säilitada või laiendada võimu määratletud ideoloogilise vaenlase vastu kõikide tegevuste abil, mis ei kaasa tulirelvi, kuigi ei välistata sõjalise jõuga ähvardamist.“³

4. „Poliitiline sõda kätkeb endas strateegilist-, ideoloogilist-, organisatsioonilist-, psühholoogilist-, luure- ja massiliikumisega seotud sõda /.../ ideoloogiline sõda on *-ismi* sõda *-ismi* vastu /.../ strateegiline sõda on planeeritud strateegiliste tegevuste kasutamine, sundimaks vaenlast tegema vigu, et lihtsustada võitluse eesmärkide teostumist ning saavutada võit /.../ organisatsiooniline sõda on inimese, koha, aja ja füüsilise vapruste tihed korrelatsioon põhiplaanide ja vahetute eesmärkidega, et saaks arendada maksimaalset tõhusust /.../ psühholoogiline sõda on vaenlase psühholoogiline alistamine mittedõjaliste vahenditega, murdes vaenlase tahte ning hävitades tema organisatsiooni /.../ luuresõja eesmärk on koguda ühelt poolt väärtuslikke sõjalisi, poliitilisi, teaduslikke, tootmist puudutavaid andmeid ning vaenlase saladusi ning teiselt poolt hoida ära oma salajaste andmete varastamine või lekkimine. /.../ Massiliikumisega seotud sõja peamine ülesanne on õhutada, kallutada enda poole, ühendada, organiseerida ja juhtida masse vaenlase tagalas enda lipu all võitlema.“⁴

5. „Tõeline poliitiline sõda /.../ on sõja vorm ning seetõttu olemuselt strateegiline, teatud võimueesmärkidega /.../ Poliitiline sõda hõlmab mitmeid harusid: igat liiki agitatsioon, propaganda, õõnestustegevus, majanduslik manipulatsioon, mässude õhutamine, terror, tähelepanu hajutav diplomaatia, sabotaaž, partisani- ja

paramilitaarsed tegevused jne; kokkuvõttes kõik, millega ei kaasata peamisi ametlikke sõjajõude.“⁴⁵

Antud lühiuurimuse autor hoidub lisamast eespool antud definitsioonidele teisi. Ma ainult rõhutan, et poliitiline sõda on olemuselt väga lai ning hõlmab pikka loendit mittesõjalise sõjapidamise tehnikatest. Käesoleva uurimistö eesmärk ei ole anda täielikku ja üksikasjalikku selgitust kõikide poliitilise sõja vormide kohta. Siin esitatakse ainult ülevaade kommunistlikust poliitilisest sõjamasinast, selle organisatsioonist, koolidest ning finantseerimisest, seades kontrastiks lääne jõuetu ja organiseerimata reageeringu. Viimases järjekorras on see üleskutse lääne poliitilise sõja organiseerimiseks ning mõne vihje andmiseks, mida see võiks hõlmata.

I KOMMUNISTLIK POLIITILINE SÕDA

1. Ülemaailmse mittemilitaarse sõja organiseerimine

Kui Lenin avaldas 1902. aastal pamfleti „Mis teha?“, kutsus ta üles looma „professionaalsete revolutsionääride“ parteid. Need oleksid valmis võimu haaramise nimel ohverdama oma elu. Lenin väitis, „(1) et revolutsiooniline liikumine ei saa vastu pidada ilma järjepidevust säilitavate juhtide stabiilse organisatsioonita; (2) et mida laiem ja üldisem mass on spontaanselt haaratud võitlusse, mis moodustades liikumise põhijõu selles osaleb, seda tungivam on vajadus sellise organisatsiooni järele ning seda tugevam peab olema selline organisatsioon (sest igasugustel demagoogidel on palju kergem massi tagumisi ridu kõrvalteele juhtida), (3) et selline organisatsioon peab koosnema peamiselt sellistest inimestest, kes on professionaalselt revolutsioonilisse tegevusse kaasatud; (4) et mida rohkem me piirame autokraatses riigis sellise organisatsiooni liikmeks olemist inimestele, kes on professionaalselt kaasatud revolutsioonilisse tegevusse ning kes on saanud professionaalse väljaõppe poliitilise korruga võitlemiseks, seda keerulisem on organisatsiooni paljastada; ning (5) seda suurem on töölisklassist ja teistest sotsiaalsetest klassidest pärit inimeste arv, kes saavad liikumisega ühineda ja teha selles aktiivset tööd.“⁶⁶ Lenin kehtestas seejuures ühe põhireegli kommunistliku poliitilise võitluse jaoks: vajaduse organisatsiooni järele, mis on piisav ja võimeline revolutsiooniliste eesmärkide täitmiseks. Ta töötas välja ka üldise teooria sihtide seadmiseks ning juhtnööride ja toimimismeetodite kehtestamiseks.

Kommunistliku poliitilise võitluse võtmeelement on tohtu propagandamasin ning sinse uurimistöö üks eesmärk on seda koos propaganda levitamise rahvusvaheliste organitega üksikasjalikumalt kirjeldada.

2. Kolmas Kommunistlik Internatsionaal (Komintern)

Komintern moodustati 3. märtsil 1919. Lenini sõnul selleks, et tegutseda „revolutsioonilise töölisklassi ülemaailmse armeena“. Kominterni teiseks kongressiks, mis peeti 17. juulist kuni 7. augustini 1920, koostati kakskümmend üks tingimust Kommunistliku Internatsionaaliga ühinemiseks. Kominterni näol oli Nõukogude Liidul „sõjaline“ organisatsioon kõige laiemas clausewitzlikus mõttes ning 1920. ja 1930. aastatel muutus Komintern revolutsioonilise kaadri väljaõppekeskuseks ning poliitilise sõja organisatsiooniks ülemaailmses ulatuses. Kolmas Kominterni kongress (1921) meelitas ligi 605 delegaati, kes esindasid 103 organisatsiooni 52 riigist. Komintern oli nüüd tõeline rahvusvaheline organisatsioon kommunistliku poliitilise sõja pidamiseks. Loodi rahvusvaheline propagandaosakond. Moskvas rajati neli peamist täitevosakonda: organisatsiooniline büroo (orgbüroo), agitatsiooni- ja propagandabüroo (agit-prop), statistika- ja informatsioonibüroo ning Ida-büroo. Olid ka tehniline informatsioonibüroo ja rahvusvaheline kontrollkomisjon, mis vastutasid rahaliste vahendite kontrolli ja teiste funktsioonide eest. Moskvas oli Kominterni isikkoosseis jaotatud „seksioonidesse“, millel olid salajased „bürood“ erinevates maailma piirkondades. Ladina-Ameerika sekretariaat asus Buenos Aireses ning Kaug-Ida büroo Shanghais. Orgbüroo oli Kominterni südameks ning selle kaadriosakonnas asusid kõikide kommunistide ja poolehoidjate kaustad kogu maailmast. Selles osakonnas hoitavad toimikud olid nõukogude salapolitseile ideaalseks allikaks, kui otsiti kasulikke inimesi salaagentideks.

II maailmasõda tõi ajutise vaheaja Kominterni poliitilisse sõtta. Internatsionaal oli takistuseks Lääneliitlaste ja Nõukogude Liidu koostööle. 10. juunil 1943 teatati, et Komintern saadeti alates sellest päevast laiali. Maailma juhtivad kommunistlikud parteid kinnitasid vastavalt teatele laialisaatmise ettepaneku. Laialisaatmise kinnitasid järgmiste riikide kommunistlikud parteid: Argentiina, Austraalia, Austria, Belgia, Bulgaaria, Kanada, Kataloonia, Tšiili, Hiina, Kolumbia, Kuuba, Tšehhoslovakkia, Soome, Prantsusmaa, Saksamaa, Suurbritannia, Ungari, Iirimaa, Itaalia, Mehhiko, Poola, Rumeenia, Nõukogude Liit, Hispaania, Rootsi, Šveits, Süüria, Lõuna-Aafrika Liit, Uruguai ja Jugoslaavia. Üks juhtivaid Hispaania kommuniste Enrique Castro Delgado väitis hiljem raamatus⁷,

et Kominterni fiktiivne laialisaatmine oli ainult mõne Kominterni tegevusprotseduuri muutmine. Kominterni peasekretär Georgi Dimitrov kolis oma büroo Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei Keskkomitee kolmandale korrusele. Teised sekretariaadid seadsid oma bürood sisse erinevates kohtades; salajast ringhäälingut juhtis ikka veel Dimitrov ning välismaiste delegatsioonide juhid jätkasid temaga igapäevaste koosolekute pidamist. Kommunistliku ajakirjanduse välismaised reporterid jätkasid regulaarsete raportite esitamist, mis sisaldasid „laialisaadetud“ Kominterni puudutatavat informatsiooni ja propagandalõike. Organisatsiooni salajane osakond jäi endisesse hoonesse ning jätkas välismaistelt kommunistlikelt parteidelt raportite vastuvõtmist. See osakond jätkas Dimitrovi juhiste saatmist erinevatele kommunistlikele parteidele välismaal ning reiside organiseerimist Moskvasse ja Moskvast. Kominterni agendid, nagu Codavilla Ladina-Ameerikas ja Browder Põhja-Ameerikas, jätkasid oma tööd nagu varem.

Avalduses Kanada Kuninglikule Komisjonile 10. oktoobril 1945 ütles Igor Guzenko, Nõukogude saatkonna ülejooksik Ottawas:

„Kominterni laialisaatmise avaldus oli ilmselt suurim kommunistide farss viimastel aastatel. Ainult nimi likvideeriti, eesmärgiga rahustada avalikkuse arvamust demokraatlikes riikides. Tegelikult Komintern eksisteerib ja jätkab oma tegevust.“⁶⁸

3. Kommunistide ja tööparteide informatsioonibüroo (Kominform)

Uus ametlik kommunistlike parteisid koordineeriv rahvusvaheline organ, mis esindas Jugoslaavia, Bulgaaria, Rumeenia, Poola, Nõukogude Liidu, Tšehhoslovakkia, Prantsusmaa ja Itaalia parteisid, loodi 1947. a. See loodi „organiseerimiseks ja kogemuste vahetamiseks ning vajaduse korral kommunistlike parteide tegevuse koordineerimiseks vastastikuse kokkuleppe alusel“. Ametlik organ hakkas välja andma Kominformi ajakirja, mille ingliskeelne pealkiri oli „*For Lasting Peace, For People's Democracy!*“. Järgmisel büroo istungil juunis 1948 heideti Jugoslaavia kommunistid Kominformist välja ning kui büroo järgmisel korral novembris 1949 teadmata kohas Ungaris kogunes, rünnati Titot edasi. See istung oli

oluline seetõttu, et seal sõnastati juhised kommunistliku liikumise jaoks. Esiteks rõhutati rahuliikumiste tähtsust, mida selle ajani peeti ikka veel kommunistide üheks kõige olulisemaks eesmärgiks kogu maailmas. Teiseks deklareeriti, et „rahuvõitlejate read“ peavad põhinema kindlal töölisklassi ühtsusel. Kolmandaks, seda ühtsust on võimalik saavutada ainult võideldes parempoolse rühma, sotsiaaldemokraatide vastu. Neljas juhised propageeris pidevat rünnakut lääne sõjalis-poliitiliste liitlaste ja kaitseseppingute vastu. Viies suunis deklareeris vajadust protestide, demonstratsioonide, lendlehtede, rahaliste vahendite kogumise, boikottide ja teiste sarnaste tegevuste laialdase propageerimise järele „masside võitluses rahu nimel“. Kuues juhised oli seotud võitlusega rahu eest ja koos sellega rahvusliku sõltumatuse eest ning seitsmes juhised õpetas kommunistlikke parteisid Nõukogude Liidus ja Ida-Euroopas kommunistlikku blokki tugevdama. Viimane juhised rõhutas vajadust paljastada Tito ja tema „rahvuslaste klikk“. Pärast Stalini surma ja kommunistlike parteide kasvavat sõltumatust muutus Kominform iganenuks. Aprillis 1956 saadeti see laiali ning lõpetati Kominformi ajakirja väljaandmine. Pärast seda ei loodud enam uut Kominformile järgnevat organisatsiooni. Kominterni ja Kominformi eesmärgid võtsid üle Nõukogude Kommunistliku Partei organid. Seda teemat käsitleti hiljem käesolevas uurimistöös. Pärast 1956. aastat rääkisid mitmed kommunistliku partei juhid Euroopas vajadusest koordineeriva organi järele. Septembris 1958 hakati Prahast välja andma kuuajakirja, *World Marxist Review*, mis pidi muutuma kommunistliku liikumise juhtivaks rahvusvaheliseks häälekandjaks. See astus Kominterni *Imprecor*'i (**I**nternational **P**ress **C**orrespondence) ja Kominformi ajakirja jälgedes, kuid oli palju vähem tähtis.

4. Tänapäeva poliitilise sõja organisatsioon

Tähtsaks osaks kaasaegse Nõukogude Venemaa poliitilises sõjas on nüüsnimetatud aktiivsed meetmed (*aktiivse meroprijatija*). Need on NSVL poliitika ründevahendid välismaiste valitsuste mõjutamiseks, suhete lõhkumiseks teiste riikide vahel, välisriikide juhtide kindlustunde õõnestamiseks ja vastaste diskrediteerimiseks. Need meetmed hõlmavad:

- meedia manipuleerimist või kontrolli;
- kirjalikku või suulist desinformatsiooni;

- välisriikide kommunistlike parteide ja tugiorganisatsioonide kasutamist;
- massiorganisatsioonide manipuleerimist;
- ringhäälingu kasutamist varjatud eesmärkidel;
- majanduslikke meetmeid;
- rahvusvahelise terrorismi toetamist;
- sõjalisi operatsioone;
- teisi poliitilise mõjutamise vahendeid.

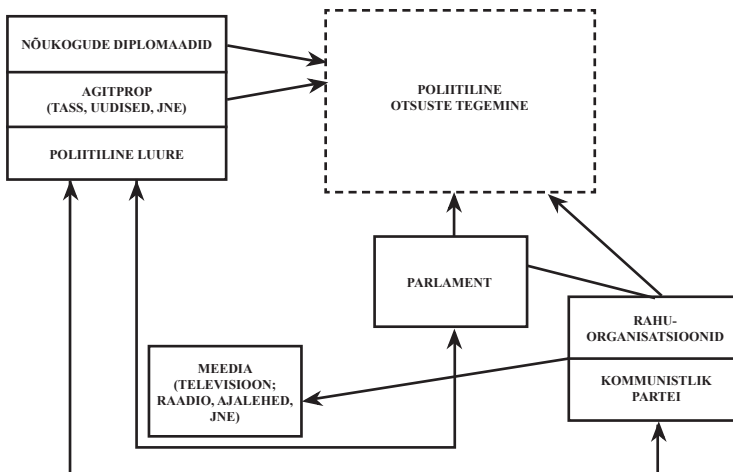
NSVL kasutab mõjutamiseks vahendajaid. Need vahendajad võivad olla, aga võivad ka mitte olla luureagendid. Nende peamine eesmärk on isikute arvamuste või sündmuste manipuleerimine nõukogude eesmärkide suunas. Mõjutajaks võib olla kontrollitud agent, aga ka ebateadlik, kuid manipuleeritud isik.

Vastavalt ühele hiljutisele raamatule aktiivsete meetmete kohta^{8a} kasutab Moskva mõjutajaid elemendina juhitud püüdluses, mida nimetatakse vene keeles *kombinatsija* ning mis tõhususe suurendamiseks ühendab erinevaid mõjutajaid..

NSVL ehitab praegu terrorismi rahvusvahelist infrastruktuuri. Ta on toetanud pikka aega revolutsioonilist vägivalda kogu maailmas. Laiendamaks oma mõju maailmas, kasutab Moskva ära terrorismi, toetades rahvusvahelisi terroristlikke liikumisi või võttes terroristide tegevusi enda peale. Tihti kasutatakse klientriike, nagu näiteks Kuubat või Põhja-Koread, aga ka Ida-Euroopa satelliitriike.

Terrorismi valdkonnas on „märjad asjad“ (*mokerõje dela*) väga tähtsad. Üheks näiteks on Ukraina juhi Stepan Bandera tapmine Münchenis 1959. aastal. Alles hiljuti ilmnedid tugevad tõendid, nagu kirjanikud Claire Sterling ja Paul Henze välja töid, selle kohta, et Bulgaaria salateenistus septses KGB õhutusel vandenõu paavst Johannes Paulus II vastu^{8b}.

KGB mõjutusvahendid lääne meedia ja institutsioonide jaoks

Pettus on osa Nõukogude Venemaa ülemaailmsest strateegiast ning see on kaasatud tema aktiivsete meetmete programmi. Kõige tähtsam teema on, et Moskva eesmärgid ei ole piiramatud, ning „mõjusfääride“ jagamine USA-ga võib osutada võimalikuks. Teine teema on see, et Kremliis on „pistrikke“ ja „tuvisid“ – nii ideolooge kui pragmaatikuid.

Nõukogude Liidus kasutatakse laialdaselt võltsimist. Võltsingud on koostanud KGB ning kuigi tegemist on valega, tunduvad need ehtsad. Sageli on need ette nähtud erilisteks eesmärkideks, aga aeg-ajalt ka kogu riigi või regiooni inimeste jaoks. Selle eest vastutab KGB Esimese Peavalitsuse A teenistus. Prioriteetseteks sihtmärkideks on NATO ja Ameerika Ühendriigid, kuid ka kolmanda maailma riigid on olulised sihtmärgid. Tavapäraseks võtteks on võltsingute saatmine kolmanda maailma massimeediasse ning pärast seal avalikustamist võltsingu üleskorjamine ning kordamine nõukogude meedia poolt.

Paul B. Henze, USA endine kõrge riigiametnik ning kauaaegne nõukogude võtete uurija, kirjutab desinformatsioonist järgmist:

„Võimatu on tõmmata selget piiri eksitava informatsiooni ja desinformatsiooni vahele. Need kaks on osa kontinuumist, mis nõukogude praktikas ulatub sõnaväänamisest lausvaleni, moonutamise ja võltsimiseni. Kõik selle spektri osad on omavahel ühenduses ning

pidevalt manipuleerimises, et saavutada soovitud tulemusi. Seega söödetakse valeinformatsiooni, mis on istutatud välismaal ja pärineb näiliselt allikast, millel ei ole seost NSVL-ga või Ida-Euroopaga, tagasi nõukogude propagandasüsteemi, tsiteeritakse nõukogude pressis kui NLKP propagandistidele sobivate seisukohtade usaldusväärset kinnitust ning seejärel paisatakse välja TASS-i ja Novosti poolt rahvusvahelistesse uudisteagentuuridesse. Seega, korratuna rahvusvaheliste infokanalite kaudu, muutub see iseene kinnituseks. Mõnikord teeb protsess läbi mitu ringi. Mõjutatakse mitte ainult hetkeuudiseid, vaid isegi teaduslikke uuringuid ja luureraporteid.

Neil, kes on nõukogude võtete ja eesmärkidega tuttavad, on selliseid tegevusi suhteliselt lihtne tuvastada, kuid sageli keeruline tõestada. Oma eesmärkide realiseerimiseks ei looda nõukogude propagandistid ja KGB töötajad mitte ainult kergeusklikkusele ja eelsoodumusele uskuda lääne ja kolmanda maailma ajakirjanikke, kirjanikke ja intellektuaale. Nad kasutavad ära reporterite valmisolekut võtta vastu sularaha või teisi soodustusi tasuks kokkuleppe eest. Nõukogude kasutuses tähendab *dezinformatsija* kaalutletult välja mõeldud, ebaõigesti omandatud või moonutatud informatsiooni, mis on esile kerkinud näiliselt mitte-nõukogude kanalitest või väljaannetest. Muidugi, mida usaldusväärsemad (ja juhuslikumad) nad on, seda parem.^{68c}

Järgmistes peatükkides vaadeldakse üksikasjalikumalt NSVL poliitilise sõja võtteid ja tavaid aktiivsete meetmete kujul.

See on NLKP poliitbüroo, mis otsustab nõukogude poliitilise sõja põhiteemad. Poliitbüroo alla kuulub arvukalt partei- ja valitsusinstituutsioone, mis juhiseid ellu viivad:

NLKP Keskkomitee rahvusvahelise informatsiooni osakond (OMI), rahvusvaheline osakond (MO) ja Riikliku Julgeoleku Komitee (KGB).

OMI on nõukogude poliitilise sõja juhtimiskeskus. See on suhteliselt uus osakond, loodud märtsis 1978, et parandada lääne vastu suunatud nõukogude poliitilise sõja saavutusi. See näitab selgelt Kremli juhtkonna suurenenud huvi poliitilise sõja vastu. OMI-d juhib Leonid Zamjatin, endine nõukogude uudisteagentuuri TASS juht. Zamjatin on otseselt vastutav Nõukogude Liidu juhtide ja Poliitbüroo ees. NLKP MO hoiab

sidet välismaiste organisatsioonidega, mida kasutatakse nõukogude propaganda levitamiseks – üle 70 kommunistliku partei, rahvusvahelise tugiorganisatsiooni ja rahvusliku vabastusliikumise.

KGB Esimese Peavalitsuse (välisluure) A teenistus vastutab poliitilise sõja püüdluste peidetud toetamise eest. See tegeleb desinformatsiooniga, sh võltsitud, väljamõeldud pressiaiklitega, väljamõeldud kuulujuttudega ning kontrollitud meediaga. A teenistus hoiab tihedat kontakti oma ametikaaslastega Ida-Euroopa riikides ja Kuubal.

Nõukogude Liidul on kaks uudisteagentuuri, mis töötavad valitsuse/partei täieliku kontrolli all: „ametlik“ TASS ja „mitteametlik“ Novosti (APN). TASS-il on oma bürood ja korrespondendid ligikaudu 100 riigis. Novosti väidab, et ta vahetab uudiseid rohkem kui 100 lääne uudisteagentuuriga, rohkem kui 100 raadio- ja telejaamaga ning enam kui 7000 ajalehe ja ajakirjaga kogu maailmas. *Pravda*, NLKP häälekandja, ja *Izvestia*, nõukogude valitsuse ametlik ajaleht, mängivad nõukogude poliitilises sõjas olulist rolli, nagu seda teevad ka *The New Times* ja teised perioodikaväljaanded. Umbes 500 nõukogude ajakirjanikku tegutseb väljaspool Nõukogude Liitu. Suur osa neist on KGB luureohvitserid.

Lisaks Raadio Moskva välisteenistusele kasutab Nõukogude Liit mitmeid mitteametlikke raadioid, mis asuvad nõukogude territooriumil või Ida-Euroopas. Kaks jaama edastavad saateid Türgi immigratidele Lääne-Euroopas: Meie Raadio ja Türgi Kommunistliku Partei Hää, mõlemad asuvad Ida-Saksamaal Magdeburgis, ning Iraani Riiklik Hää, mis edastab saateid Nõukogude Liidu Bakuu piirkonnast. Kaheksa ülejäänud põrandaalust raadiot suleti 1970. aastatel sihtriikide poliitilise olukorra muutumise tõttu.

5. Nõukogude desinformatsioonitavad Skandinaavia maades – juhtumianalüüs

4. nov. 1981 arreteeriti Taani kirjanik ja tõlkija **Arne Herlöv Petersen** KGB jaoks spioneerimise ja luuretegevuse eest.

Ta on Taanis hästi tuntud oma ultravasakpoolse vaate aktiivse toetamise poolest. Sündinud 1943. aastal Kopenhaagenis, tegi ta esimest korda kaastööd kirjanduslikus kogumikus 1958. aastal. Pärast mitut proosa- ja luulekogumikku ning mitut novelli toimus ta läbimurre aastal 1975 novelliga „Tuleviku eesmärkide poole“ („*Imod fremtids fjerne mål*“). Pärast ajaloodiplomi saamist ülikoolist töötas ta ajakirjanikuna sotsiaaldemokraatlikus päevalehes *Aktuelt* ning Taani ametlikus uudisteagentuuris *Ritzau*. Ta oli üheaastase teadusstipendiumiga Ameerika Ühendriikides ning on reisunud mitmel pool kogu maailmas: kommunistlikus Hiinas, Põhja-Koreas, Albaanias, Nõukogude Armeenias, Kuubal, Madagaskaril ja Keenias. Tema viimaste aastate peamine poliitiline tegevus toimus Taani – Põhja-Korea Sõprusühingus ja erinevates rahuliikumistes. Ta on kokku avaldanud 17 raamatut ning tõlkinud rohkem kui 130, neist enamiku neist inglise keelest. Oktoobris 1981 sai ta juhtiva koha Taani õhtulehes *B.T.*, mis on üks kõige laiemalt levikuga päevaleht Taanis. Ta tegutses ka Taani Kirjanike Liidus, kus lõi 1974. aastal äärmusliku ultravasakpoolse tiiva.

Petersenil olid kümneaastase perioodi vältel regulaarsed kontaktid nelja KGB agendiga. Tema viimaseks kontaktisikuks oli **Vladimir Merkulov**, Nõukogude saatkonna teine sekretär Kopenhaagenis. Taani julgeolekupolitsei väidab, et hr Petersen kohtus alates 1980. aasta juunist kuni 1981. aasta novembrini Merkuloviga 23 korral. KGB maksis talle regulaarselt tema tegevuse eest. Merkulov kasutas Peterseni desinformatsiooni agendina seoses põhja-korealastega, kasutades tema ametikohta sõprusühingus. Petersen tõi Põhja-Korea suursaadikule Kopenhaagenis KGB koostatud libakirju. Suursaadikule räägiti, et kirjad on tulnud Ameerika Ühendriikidest ja sisaldavad konfidentsiaalset informatsiooni Ameerika Ühendriikide ja Hiina läbirääkimiste kohta. Eesmärgiks oli Põhja-Korea lähendamine Nõukogude Liidule.

Petersen värbas ka KGB jaoks lootustandvaid inimesi kirjanike ja ajakirjanike seast, kes kirjutasid nõukogude luure tellimusel erinevaid artikleid ja raamatuid.

Merkulov kasutas Peterseni Nõukogude Liidu poolt rahastatud reklaamikampanias, mis kutsus üles Skandinaavias tuumavaba tsooni loomisele. Selle üleskutse ilmumine maksti kinni KGB poolt ning avaldati Taani mitme tähtsa päevalehe kaudu 1981. aasta sügisel. Sada viiskümmend ultravasakpoolset intellektuaali andis üleskutsele allkirja.

Peterseni maja läbiotsimisel leidis Taani julgeolekupolitsei mitu koopiat kahest brošüürist, mille ta oli kirjutanud müümiseks Suurbritannias ja teistes Lääne-Euroopa riikides. Mõlemad brošüürid, „*Cold Warriors*“ ja „*True Blues*“, avaldas Joe Hill Press ning need sisaldasid tooreid süüdistusi Suurbritannia peaministri Margaret Thatcheri ning teiste Lääne-Euroopa poliitikute ja juhtivate ajakirjanike vastu. Brošüüride kirjutamise ülesande oli Petersenile andnud nõukogude diplomaat Vladimir Merkulov.

Peterseni päevikutest, mille julgeolekupolitsei tema ruumide läbiotsimisel leidis, selgus, et ta oli olnud kümme aastat nõukogude luureagent. Tal oli kokku neli kontaktisikut. 1970. aastate alguses oli selleks **Mihhail Makarov**. Seejärel **Stanislav Tšebotok**. Mõlemad saadeti Taanist välja. Tšebotok asus hiljem tööle Nõukogude Liidu saatkonnas Oslos ning saadeti Norrast välja 1981. aastal. Tema asemele tuli hiljem Vladimir Merkulov. Üksikasjalik kirjeldus tema tegevuse kohta nõukogude desinformatsiooniagendina on väga paljastav. Mitmed detailid on eriti huvitavad. Näiteks kinnitas Merkulov Petersenile, et sattudes Taanis kriisiolukorda, võib ta arvestada sellega, et ta evakueeritakse viivitamatult Nõukogude Liitu. Ükskord rääkis Petersen Merkulovile, et ta plaanib astuda TKP (Taani Kommunistliku Partei) liikmeks. Merkulov ärritus väga ning keelas rangelt Peterseni TKPsse astumast. Tal ei olnuks parteisse astununa enam samasugust väärtust vaimse vaateleja ja luureagendina. Peterseni töö põhiosa moodustas KGB-le andmete kogumine kommunistliku Hiina kohta. Kuid ta tegutses tõsiselt ka lahkkelide levitamise nimel Lääne-Euroopa NATO-riikides. Ta kirjutas mitu desinformeerivat artiklit Taani avaliku arvamuse eksitamiseks Taani NATO-liitlaste seisukohtade suhtes. Ulatuslik materjal on tõestuseks selle kohta, et Petersen organiseeris KGB tellimusel kampaania tuumavaba piirkonna loomiseks Skandinaavias. Merkulov oli väga ettevaatlik. Ta rääkis Petersenile, et see ei avaldaks rahukuulutusi TKP häälekandjas *Land og Folk*.

Väga oluline oli, et Taani rahvale ei jäetaks muljet, et TKP ja Skandinaavias tuumavaba piirkonna loomise kampaania vahel on mingi seos.

Üheks Peterseni kõige tähtsamaks ülesandeks KGB heaks oli esitada nimekirju isiklike andmetega ajakirjanike, kirjanike ja poliitikute kohta, kes võiksid soovida teha koostööd Merkuloviga.

Skandinaavias, nagu ka mujal maailmas, oli KGB teatud astmeni pööranud rõhuasetuse tehnoloogilistelt ja sõjalistelt teemadelt informatsioonile riiklike, regionaalsete ja kohalike poliitikute kohta ning inimeste kohta, kes töötasid organisatsioonides, millel oli mõju arvamuse kujundamisele sihtriikides. Neid inimesi jälgitakse süstemaatiliselt. Värbamine algab sageli kutsumisega parteisse ning jätkub siis kontaktiga isiklikul tasandil.

Leidub märke ja mõnikord ka tõendeid selle kohta, et KGB oli mitme Skandinaavias 1970. ja 1980. aastatel toimunud sündmuse taga. 1960. aastate lõpus oli **Aleksander Puškovil**, kes oli Maailma Terviseorganisatsiooni Kopenhaageni piirkonna Nõukogude Liidu pressisekretär, mitmeid kontakte Taani ajakirjanikega, kes olid spetsialiseerunud Taani siseasjadele. Ta kohtus harva meditsiinivaldkonna ajakirjanikega, mis oleks olnud rohkem kooskõlas tema ametikohaga. Ükskord pakkus ta 800 krooni (150 USD) Kopenhaageni ajakirjanikule kõne eest, mille pidas mõned päevad hiljem Taani kaitseminister Erik Ninn-Hansen konservatiivse partei kongressil Aalborgis. Puškov saadeti varsti pärast seda riigist välja.

1972. aastal püüdis KGB kasutada ära Euroopa ühisturu vastaseid meeleolusid. Sel aastal toimus referendum Taani osalemise kohta nimetatud organisatsioonis. **Mihhail Makarov**, KGB agent Nõukogude Liidu saatkonnas Kopenhaagenis, pakkus Euroopa ühisturu põhioponendile, toimetaja Paul Overgaard-Nielsenile Nõukogude Liidu raha, et ta avaldaks 5000 Euroopa ühisturu vastase bukleti koopiat. Hr Nielsen teatas juhtunust ning Makarov saadeti varsti pärast seda riigist välja.

Möödunud talvel külastas Nõukogude Liidu „ekspert“ desarmeerimisalal Vladimir Baranovski Taani koole Rahu ja Turvalisuse Koordineerimiskomitee kutsel, mis on Taani juhtiv ultravasakpoolne rahuorganisatsioon. Oktoobris 1981 külastas teine nõukogude „ekspert“ professor **Vjatšeslav Dasitšev** mitut Taani kõrgkooli.

Taanis on laialdaselt spekulieritud Nõukogude Liidu rahuliikumise rahastamisallikate ja -meetodite üle. Ainult mõned inimesed liikumise sees teadsid, et toimus regulaarne rahavoog Nõukogude Liidu Kopenhaageni saatkonnast. Mitu rahuorganisatsiooni said raha „9. novembri 1919 fondist“, mis oli oma nime saanud Taani Kommunistliku Partei loomise kuupäeva järgi. Fondi juht on Taani juhtiv kommunistlik jurist, **Christian Vilhelm Hagens**. Hagens väidab, et fondi raha tuleb ühelt rikkalt kommunistilt, kes annetas kolm või neli aastat tagasi kogu oma varanduse fondile. Omati keeldub ta avalikustamast praegust fondi hallatavat summat ning seda, kui palju tehakse sellest aastas väljamakseid.

Juunis 1981 toimus skandaal seoses Norra kaasamisega rahuorganisatsiooni, mille nimi oli Kunst ja Rahu. See sai oma raha Norras Nõukogude Liidu autosid müüvalt firmalt Konela Norge Bil AS. Kunst ja Rahu organiseeris Norras 4. juunil 1981 ka otseselt Nõukogude Liidu Oslo saatkonnalt saadud rahadega rahakonverentsi.

Viimane Nõukogude luure ülejooksik, endine KGB major **Stanislav Levtsenko** oli esimene, kes tegi avalikuks selle, mida on pikka aega kahtlustatud: et Lääne-Euroopa rahuorganisatsioonid juhivad ja rahastavad KGB. Praegu kasutatakse mitut erinevat meetodit NATO tuumarelvastuse moderniseerimisprogrammi tõkestamiseks.

Desinformatsioon on olnud ka Lääne-Euroopa rahuliikumise teabetöö tähtis osis. Näiteks deklareeris Taani Rahu- ja Kaitsekoordineerimiskomitee liige hiljuti, et pole põhjust protestida Nõukogude Liidu SS-20 raketite vastu, kuna need koosnevad vaid „tühjadest kestadest, kus ei ole tuumalõhkepäid“.

6. Rahvusvahelised kommunistlikud variorganisatsioonid

Variorganisatsioonide tähtsust rõhutas 1920. aastatel esimesena Lenin, kui loodi esimene selline organisatsioon: Riiklik Töötajate Abi (International Workers Aid – IWA). Suures plaanis oli variorganisatsioonide isaks Willi Münzenberg, Kommunistliku Noorsoo Internatsionaali ning pärast IWA esimees. Münzenberg tegutses eeskätt Saksamaal. Pärast natside võimuletulekut põgenes ta Prantsusmaale, kus lõi mitmeid

variorganisatsioon, mida ta nimetas „süütute klubideks“. II maailmasõja järgsel perioodil loodi rahvusvaheliste kommunistlike variorganisatsioonide võrgustik, nagu see eksisteerib tänaseni. Allpool olen loetlenud neist kõige tähtsamad koos peakorterite ametliku asukohaga, esitatud on ka hinnanguline aastane toetus Nõukogude Liidult ning nende liikmete arv kogu maailmas⁹:

Ülemaailmne Rahunõukogu (World Peace Council – WPC), Helsingi, komiteesid on rohkem kui 130 riigis. Moodustati 1949. aastal, juhib ülemaailmseid kampaaniaid Nõukogude Liidu välispoliitika ja riigikaitse toetamiseks ning koordineerib teiste tugioorganisatsioonide tegevusi. Ametnikke: 453. Rahaline toetus: 49,4 miljonit USD-d. Liikmeid: andmed puuduvad.

Rahvusvaheline Rahuinstituut (International Institute for Peace – IIP), Viin, moodustati 1958. aastal, kui Ülemaailmne Rahunõukogu saadeti Austriast riigivastase tegevuse pärast välja. Liikmesorganisatsioonid on 9 riigis nii Lääne- kui Ida-Euroopas. Ametnikke: 20. Rahaline toetus: 260 000 USD-d. Liikmeid: andmed puuduvad.

Aafrika ja Aasia Rahvaste Solidaarsuse Organisatsioon (Afro-Asian People's Solidarity Organisation – AAPSO), Kairo, moodustati 1957. aastal Ülemaailmse Rahunõukogu sõsarorganisatsioonina, tegutsemiseks kolmandas maailmas sellistel aladel nagu propaganda, poliitiline tegevus, samuti sõjaline ja paramilitaarne väljaõpe rahvuslikele vabastusliikumistele. Ametnikke: 27. Rahaline toetus: 1,26 miljonit USD-d. Liikmeid: andmed puuduvad.

Maailma Ametiühingute Föderatsioon (World Federation of Trade Unions – WFTU), Praha, moodustati 1945. aastal ametiühingute ühendamiseks kogu maailmas, et Nõukogude Liidul oleks kontroll kõikide maailma ametiühingute üle. See juhib ja toetab streike lääneriikides ning tegutseb peamise propagandavahendina. Ametnikke: 30. Rahaline toetus: 8,575 miljonit USD-d. Liikmeid: 190 miljonit.

Ülemaailmne Demokraatliku Noorsoo Föderatsioon (World Federation of Democratic Youth – WFDY), Budapest, moodustati 1945. aastal, et toetada Nõukogude Liidu poliitikat ning seista vastu

mittekommunistlike noorsoo-organisatsioonide tegevusele. See loodi ka nõukogude propagandamasina teenimiseks kolmandas maailmas. Ametnikke: 30. Rahaline toetus: 1,575 miljonit USD-d. Liikmeid: 150 miljonit.

Rahvusvaheline Üliõpilasliit (International Union of Students – IUS), Praha, moodustati 1946. aastal samade tegevuste juhtimiseks üliõpilaste seas, nagu WFDY tegi noorsoo seas. See tegutseb tihedas koostöös WFDY-ga, toetab selliseid üritusi nagu ülemaailmsed noorsoofestivalid ja Ülemaailmse Rahunõukogu kampaaniad. Ametnikke: 25. Rahaline toetus: 905 000 USD-d. Liikmeid: üle 10 miljoni.

Rahvusvaheline Naiste Demokraatlik Föderatsioon (Women's International Democratic Federation – WIDF), Ida-Berliin, moodustati 1955. aastal, et toetada nõukogude propagandakampaaniaid, kus eriline rõhk oli naiste ja lastega seotud teemadel. Ametnikke: 15. Rahaline toetus: 390 000 USD-d. Liikmeid: üle 200 miljoni.

Rahvusvaheline Ajakirjanike Organisatsioon (International Organisation of Journalists – IOJ), Praha, moodustati 1952. aastal „revolutsioonilise proletaarse ajakirjanduse edendamiseks, tegutsemiseks vahekohtuniku ja propagandamasinana Nõukogude Liidu heaks ning osalemiseks kapitalismi hävitamisel ja kukutamisel ning rahvusvaheliste uudisteagentuuride diskrediteerimiseks“ (IOJ väljaandest, veebruar 1974). Ametnikke: 15. Rahaline toetus: 515 000 USD-d. Liikmeid: üle 150 000.

Rahvusvaheline Demokraatlik Juristide Assotsiatsioon (International Association of Democratic Lawyers – IADL), Brüssel, moodustati 1946. aastal nõukogude propaganda toetamiseks, nõukogude välispoliitikat toetavate „ametlike“ teadaannete ja avalduste tegemiseks ning mittekommunistlike ürituste hukkamõistmiseks. Ametnikke: 10. Rahaline toetus: 100 000 USD-d. Liikmeid: 25 000.

Kristlik Rahukonverents (Christian Peace Conference – CPC), Praha, moodustati 1958. aastal usuliidrite ja ühingute poole pöördumiseks Nõukogude Liidu poliitika toetamise kampaaniate, miitingute ja avalduste abil ning Ülemaailmse Rahunõukogu ja teiste variorganisatsioonide tegevuse reklaamimiseks. Ametnikke: 10. Rahaline toetus: 210 000 USD-d.

Rahvusvaheline Vastupanuliikumiste Föderatsioon (International Federation of Resistance Fighters – FIR), Viin, moodustati 1951. aastal Nõukogude Liidu desarmeerimisiniitsiatiivi toetamiseks ning tegutsemiseks nõukogude propaganda- ja agitatsioonimasinana. Ametnikke: 10. Rahaline toetus: 125 000 USD-d. Liikmeid: 5 miljonit.

Maailma Teadustöötajate Föderatsioon (World Federation of Scientific Workers – WFSW), London, moodustati 1946. aastal teadustegevuse organiseerimiseks Nõukogude Liidu heaks, huvi äratamiseks ÜROs ning teiste variorganisatsioonide, eriti neutronpommi ja tuumarelvastuse moderniseerimise vastase propaganda toetamiseks. Ametnikke: 10. Rahaline toetus: 100 000 USD-d. Liikmeid: 450 000.

Rahvusvaheline Raadio- ja Televisiooniorganisatsioon (International Radio and TV Organisation – OIRT), Praha, moodustati 1946. aastal Brüsselis. Selle eesmärk on mõjutada kolmandat maailma Nõukogude Liidu joone järgimisel. Ametnikke: 5. Rahaline toetus: 50 000 USD-d. Liikmeid: andmed puuduvad.

Nõukogude Liidu rahalise abi kogusumma rahvusvahelistele variorganisatsioonidele on hinnanguliselt 63 445 000 USD-d.

Neli suurimat variorganisatsiooni, Ülemaailmne Rahunõukogu, Maailma Ametiühingute Föderatsioon, Ülemaailmne Demokraatliku Noorsoo Föderatsioon ja Rahvusvaheline Üliõpilasliit on saanud Ühinenud Rahvaste Organisatsioonis ametliku staatuse. See lubab neil viibida Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni koosolekutel kogu maailmas, kus variorganisatsioonide esindajaid aktsepteeritakse sõltumatute, valitsusväliste esindajatena.

7. Õppeasutused

Mihhail V. Frunze, Trotski järglane sõjakomissarina 1924. aastal, oli üks revolutsionääride väljaõppe formaliseerimise idee algatajaid Nõukogude Liidus. Ta rajas mitu edumeelset kolledžit ja kooli väliskommunistide väljaõpetamiseks. Õpetajate hulka kuulusid kõrged nõukogude ohvitserid ja poliitikud, nagu näiteks marssal Tuhhatševski, Buhharin ja Stalin. Esimesed bolševike partei koolid rajati juba 1905. aastal. Üks asus Kapri saarel, kus õpetas Maksim Gorki, ning teine Pariisi lähedal Longjumeaus, kus üks juhendaja oli Lenin isiklikult. Kaug-Ida Ülikool avati 1921. aastal. See liideti Nõukogude Liidu Rahvuste Rahvakomissariaadiga ning oli algselt mõeldud Nõukogude Aasiast pärit õpilastele. 1925. a. astusid sinna süiski Ameerika mustanahalised ja üks Aafrika mustanahaline. 1926. a. mais avati Moskvas Lenini Kool, mis teenindas peamiselt Lääne-Euroopat ja Põhja-Ameerikat. Varsti kasvas õpilaste arv 900-ni ning seal pakuti kolmeaastast põhikursust ja üheaastast lühikursust. 1920. ja 1930. aastatel õpetati välja tuhandeid õpilasi, nende seas enamikku juhtivkommuniste väljastpoolt Nõukogude Liitu. Arvatakse, et Lenini koolis koolitati 600 Ameerika kommunisti ja et aastaks 1959 oli kõikidest rahvustest väljaõpetatute koguarv 120 000.¹⁰ Rajati ka üheksa-aastase programmiga Punaste Professorite Akadeemia, ülemaailmse kommunismi juhtiv teooria- ja teaduskool. Kesk-Euroopa kool rajati peamiselt Balkani ja Balti riikide jaoks.

Kaug-Ida Ülikoolis ja Sun Yat-Seni Ülikoolis kokku oli umbes 5000 Hiina tudengit ja teisi õpilasi koloniaalmaadest. Need kaks asutust asetasis suurt rõhku partisanivõitlusele ja sõjalisele väljaõppele. Leningradis asutas Nõukogude Liidu salateenistus sabotaaži- ja spionaažikooli, kus kommunistid õppisid, kuidas võidelda politseiga demonstratsioonide ajal, kuidas tõsta demonstrantide vaimu, kuidas organiseerida mässe, streike ja relvastatud ülestõuse, samuti spioneerimistehnikaid, vastuluuret ja partei julgeolekut. Kolmandik Frunze Sõjaväeakadeemia õpilastest oli välisriikidest. Paljusid Skandinaavia riikide kommuniste õpetati välja Lenini koolis, aga ka Lääne Rahvaste Kommunistlikus Ülikoolis, mis rajati kõigepealt Leningradi ja seejärel Moskvasse. Kooli direktor oli Leningradi perioodil Soome kommunist Yrjö Sirola. Pärast 1930. aastat oli Kominternil niinimetatud Wilsoni kool riigivastase tegevuse õpetamiseks parteidele, mille puhul oli oht, et nad ei suuda tagada oma jätkuvat olemasolu pöranda all¹¹.

8. Ettevõtmiste rahastamine

On mitmeid hinnanguid selle kohta, kui palju kulutab Nõukogude Liit raha poliitilisele võitlusele. 1967. aastal oletas Suzanne Labin, Prantsuse ekspert poliitilise sõja alal, et igal aastal kulutati 2 miljardit USD-d ning et rahalist abi sai pool miljonit inimest väljaspool Nõukogude Liitu. 1960. aasta paiku oletas US Information Agency, et NSVL kulutab umbes 1,5 ja 2 miljardi USD vahelise summa poliitilisele sõjale. Sel ajal moodustas see umbes 2% Nõukogude Liidu rahvamajanduse koguproduktist. See summa oli 20 korda suurem kui raha, mis kulutati informatsioonile sel aastal USAs. Praegune Ameerika oletus Nõukogude Liidu poliitilisele võitlusele kuluva summa kohta on 3,363 miljardit USD-d¹². Seda suurust võib võrrelda propagandaettevõtmistega Nõukogude Liidus sees. 11. septembril 1970 teatati *Pravdas*, et Nõukogude Liidus on 1,1 miljonit inimest kaasatud propagandamasinasse. Ida-Euroopa Piiblimissioon on teinud aga järgmise arvutuse:¹³

1,2 miljonit aktiivset propagandisti;

80 000 ateistlikku lektorit;

1,8 miljonit poliitilist informaatorit;

3,7 miljonit agitaatorit, kes spetsialiseeruvad tööle õpetajatega, tudengitega, noorsoo-organisatsioonidega ja töölisühingutega;

Kokku: 6,78 miljonit.

Economist usub, et Nõukogude Liidus on 9 miljonit agitaatorit-propaganisti¹⁴.

9. Teised Nõukogude Liidu poliitilise sõja ettevõtmised

Ametiühingute valdkonnas mängib Nõukogude Liidu töölisorganisatsioon, Üleliiduline Ametiühingute Kesknõukogu (AUCCTU), olulist rolli. Selle rahvusvaheline osakond uurib ka lääne ametiühingute küsimusi ja eripärasid. Osakonna juht on Boris Averjanov. Tema töötajaskonda kuulub üle 100 analüütiku – 10-12 iga Lääne-Euroopa riigi kohta. Osakond teeb tihedat koostööd KGB-ga ning teeb kindlaks potentsiaalsed tüliküsimused mittekommunistlike riikide tööstuses, et KGB saaks neid kasutada. Eesmärk on kahjustada lääne tööstust ja ühiskonda, suurendades

lõhenemist tööstuses. Üleliidulise Ametiühingute Kesknõukogu juht oli endine KGB juht, Aleksander Šelepin, kes otsis pidevalt võimalusi kontaktide parandamiseks ja arendamiseks Ülemaailmse Ametiühingute Föderatsiooni ja sõltumatute lääne ametiühingute organisatsioonide vahel.

1973. aastal selgus, et alates 1967. aastast viib Nõukogude Liit süstemaatiliselt läbi kursusi revolutsioonitehnikatest Lenini Instituudis, mida teatakse ka Sotsiaalteaduste Instituudina, Sotsiaaluuringute Instituudina ja Rahvusvahelise Marksismi-Leninismi Koolina. Instituudi rektor oli F. D. Rõšenko. Tema asetäitja, G. P. Tšernikov, juhendas kursusi. Need kursused kestavad kuus kuud ning osavõtjaid on 300 kuni 600. Suurim osa neist on Ladina-Ameerikast, Euroopast ja Aafrikast. Koolis õpetatakse relvastatud ja relvastamata võitlust, partisanivõitlust, illegaalseid operatsioone, sotsiaalsühholoogiat, avalikku ja pörandaalust kommunistliku partei ajakirjandust, plakatite, raadio, televisiooni ja teiste infovahendite riigivastast kasutamist, avalikku esinemist ja marksistlik-leninistlikku ideoloogiat. Vahendid on kõrgetasemelised: filmistuudiod, radiojaam, trükimasinad, fotograafiaseadmed ja suur spordisaal.

Välitudengid ei Nõukogude Liidus arvukad kuni 1956. aastani. 1967. a. keskpaigas oli õpilaste arv hinnanguliselt 33 000, peamiselt kolmandast maailmast. Oktoobris 1960 avati Patrice Lumumba nimeline Ülikool.

See oli esimene asutus, mis rajati Nõukogude Liidus spetsiaalselt välitudengitele, kuna 1920 aastatel avatud Lenini kool ja Sun Yat-Seni Ülikool olid mõeldud ainult kommunistliku partei ametnike väljaõpetamiseks. Ülikooli esimesel kursusel käis 500 üliõpilast. Vastavalt mitmele raportile võeti esimesel aastal vastu 50 000 avaldust. 1964. aastal ulatus kooli õpilaste arv 2000-ni. Kõik tudengid veetsid ülikoolis ettevalmistusosakonnas üks kuni kolm aastat, õppides peamiselt vene keelt, kuid ka üldaineid, nagu matemaatikat, füüsikat, keemiat, geograafiat ja ajalugu. Õppeperiood kokku kestis viis aastat. Üks kõige tuntumaid üliõpilasi ülikoolis oli Ilich Ramirez Sanchez, keda tuntiti ka nimele „Šaakal“ või „Carlos“ all. Ta lõpetas Patrice Lumumba nimelise Ülikooli 1969. aastal.

10. Ida-Euroopa riigid

Ida-Euroopa riigid peavad samuti Nõukogude Liidu juhendamise all ulatuslikku poliitilist sõda. Välissaated on peamiselt suunatud Lääne-Euroopale, kuid on ka Aafrikale, Lähis-Idale ja Ladina-Ameerikale suunatud programme.

Igal riigil on valitsuse poolt kontrollitav uudisteagentuur sama üldjoonega, nagu seda on TASS. Nende agentuuride nimed on järgmised:

Albaania	Albaania Telegraafiagentuur	ATS
Bulgaaria	Bulgaaria Telegraafiagentuur	BTA
Tšehhoslovakkia	Tšehhoslovakkia Pressibüroo	CTK või CETEKA
Ida-Saksamaa	Saksa Uudiste Peatalitus	ADN
Ungari	Ungari Telegraafibüroo	MTI
Poola	Poola Pressiagentuur	PAP
Rumeenia	Telegraafi Infoagentuur	AGER PRESS

Need agentuurid on järjepidevalt laiendanud oma büroosid välismaal ning on eriti aktiivsed kolmanda maailma riikides.

Ida-Euroopa riigid toetavad rahvusvahelist terrorismi ja partisanisõda „rahvuslike vabastusliikumiste“ maski taga. Olemas on vettpidavad tõendid selle kohta, et Itaalia terroriste õpetati välja Tšehhoslovakkias. Tšehhi väljaõppelaagrid asuvad Dupovis, Karlovy Varys, Smokovecis, Bratislavas, Lidices ja Ledas. Aastal 1980 avaldas kindral Jan Sejna, kes teiste ametikohtade seas oli kuni oma üleminekuni aastal 1968 Tšehhi Keskkomitee Kaitsekomitee peasekretär, et „Karlovy Vary oli tõesti KGB operatsioon, kus kommunistid ja välisriikide liitlased said ideoloogilist väljaõpet ning teatud määral sabotaaži algõpet. Dupovis asuvas laagris toimus aga midagi tunduvalt tõsisemat. Kuigi näiliselt oli Prostejovi langevarjurite rügemendi laager kolonel Dronki juhtimise all, juhtis tegelikult Dupovit kolonel Burda, sõjaväeluure juhi asetäitja Tšehhi poliitbüroost. Dupov oli sellest ajast peale GRU (Nõukogude Liidu sõjaväeluure) üldise kontrolli all /.../ Dupovis oli väljaõpe väga üksikasjalik, alates šifreerimistest ja põrandaaluste raadiosaatjate kasutamisest paramilitaarsete

operatsioonideni /.../ Kokkuvõttes õpetati välja kuni kindralmajor Jan Sejna ülejooksmiseni Ameerika Ühendriikidesse vähemalt tosinat itaallast tema Tšehhi ja Nõukogude Liidu sõjalise salaluure peakorterites¹⁵.

1960. aastatel asus peamine partisanivõitluse kool Ida-Euroopas Bulgaaria pealinna Sofia lähedal. Väljaõpetatavaid oli Kongost, Nigeeriast, Ugandast ja Kamerunist. Ka Ida-Saksamaal olid mõned koolid terroristide ja kolmanda maailma partisanide väljaõpetamiseks. Kõige tähtsamad neist asusid Leipzgis ja Finsterwaldes.

11. Kuuba

Kuuba poliitilise sõja ettevõtmised on suunatud peamiselt Ladina-Ameerikale. Fidel Castro rajas 1959. aastal Kuuba uudisteagentuuri Prensa Latina. Alates sellest ajast on see rajanud büroosid mitmes Ladina-Ameerika riigis ning arvestataval arvul Aafrikas.

Kuuba Riiklik Trükikoda avaldab suurel hulgal raamatuid Ladina-Ameerikas levitamiseks. Kuuba jagab ka Nõukogude Liidu hispaaniakeelseid materjale. Havanna raadio edastab saateid peamiselt hispaania ja portugali keeles Lõuna- ja Kesk-Ameerika riikidele. Enamikku propagandast juhvivad väidetavalt Hispaania kommunistid, kes põgenesid pärast Hispaania kodusõda Nõukogude Liitu, et hiljem Kuubal pinnale kerkida.¹⁶

Kuuba osa kommunistlikus poliitilises sõjas tõusis 1966. aastal, kui Havannas toimus kolme kontinendi konverents. Selle tulemusena moodustati Kolme Kontinendi Solidaarsuse Organisatsioon, samuti Vabastusliikumiste Abistamise Komitee. Ladina-Ameerika Solidaarsuse Organisatsioon loodi „tavapärase revolutsioonilise taktika ja strateegia arendamiseks selles maailma osas, kus Ameerika imperialismile ollakse kõige vastuvõtlikumad“¹⁷.

1960. aastatel rajas Kuuba režiim ridamisi koole ja väljaõppekeskusi, mis spetsialiseerusid kommunistliku õõnestustegevuse tehnikatele.¹⁸ Paljud ladina-ameeriklased astusid nendesse koolidesse ja neile õpetati marksistlik-leninistlikku teooriat, propagandatehnikaid, relvade ja

lõhkeainete kasutamist, sabotaaži ning partisanivõitlust. Lisaks koolidele moodustati mitmeid organisatsioone õnnestustegevuse ja poliitilise sõja elluviimiseks.¹⁹

Kuuba luureagentuur, Dirección General de Inteligencia (DGI) loodi 1961. aastal ning on alates sellest ajast aktiivselt poliitilisse sõtta kaasatud. Departamento de Liberación Nacional (LN) värvas potentsiaalseid partisanivõitlejaid, õpetas nad Kuubal välja, korraldas nende reise ning juhtis väljaõppinud partisanide tegevust sihtriigis. Algusest peale oli rõhk seatud Ladina-Ameerikale ja Aafrikale. Rohkem kui 50 töötajaga Departamento Escuelas Especiales vastutas partisanide väljaõppe eest. 1970. aastate alguses suurendasid Nõukogude Liit ja KGB kontrolli DGI üle ning see reorganiseeriti. Kuigi DGI LN osakond kaotati, rajas Castro Dirección de Liberación Nacional (DLN). Veidi pärast DLN-i loomist rajati Havannas Põhja-Korea armee partisanide ja mittekonventsionaalsete sõjapidamisviiside väljaõppeüksus. Selle tagajärjeks oli Nõukogude Liidu ja Kuuba vaheline konkurents õnnestustegevuse valdkonnas Lõuna-Ameerikas. Nii seadis KGB sisse Allende Tšiilis DGI väljaõppekava terroristidele Vasakpoolsest Revolutsioonilisest Liikumisest (MIR). Samal ajal organiseeris DLN Põhja-Korea väljaõppemeeskondadele äärmuslike rühmade väljaõpet. Lepiti kokku, et Põhja-Korea väljaõppeüksusele antakse kaks salajast baasi Tšiili lõunapoolsetes provintsidest ning konspiratiivhooned Santiago eeslinnades.²⁰

12. Põhja-Korea

Põhja-Korea uudisteagentuuril KCNA on bürood kogu maailmas. Kuigi Põhja-Korea edastab saateid ulatuslikult võõrkeeltes, on tema poliitilise sõja peamine sihtmärk Lõuna-Korea. Põhja-Korea juhul Kim Il-Sungil on soov saada „maailmarevolutsiooni avangardiks“. Seetõttu toetab Põhja-Korea ülemaailmset poliitilise sõja programmi peamiselt Aafrikas, Aasias ja Ladina-Ameerikas. Kim Il-Sungi sõnadega: „Korea kommunistid peavad otseselt kaasa aitama maailmarevolutsioonile ning pingutama innukalt selle lõpliku võidu nimel“.²¹

1966. a. alustas Põhja-Korea terroristide ja partisanide värbamisprogrammi Aasias, Aafrikas ja Ladina-Ameerikas. Luurebüroo vastutab Kaitseministeeriumi järevalve all välispartisanide väljaõppe ja ekspordimise eest. Bürool on välismaalastele mõeldud spetsiaalne väljaõppekeskus, kus õpetati ajavahemikus 1966 kuni 1971 välja 1 300 ladina-ameeriklast ning 700 asiaati ja aafriklast.²²

1970. aastate alguses kasvas Põhja-Korea toetus partisaani- ja terroristlikele liikumistele märkimisväärselt. Üle 3 miljoni USD sularaha läks vasakpoolsete äärmuslaste liikumistele Venetsueelas, Argentiinas ja Paraguais. Põhja-Korea rajas ka väljaõppebaasid Kesk- ja Lõuna-Ameerikas. Nikaraaguas ja Peruus saavad ultravasakpoolsed sõjalist väljaõpet. Alates 1971. aastast on Nikaraagua sandinistliku režiimi, Guatemalaala Rahva Vabastusarmee rühmad ja teised osalenud kursustel, mis kestavad mõnest nädalast kuni kahe aastani. Kuuba on saatnud ka Põhja-Koreasse väikse arvu juhendajaid õppima partisanisõja taktikaid.

Õpilasi on olnud ka Lähis-Idast ja Aafrikast. Pyongyang on olnud aktiivne Liibüas, Lõuna-Jeemenis, Alžeerias, Tšaadis ja Zimbabwes. Revolutsioonilisi rühmitusi on välja õpetatud terroristide laagrites, mis asuvad väljaspool Taborat Tansaania. Baader-Meinhofi (Lääne-Saksamaa), Punaste Brigaadide (Itaalia), Mustade Pantrite ja organisatsiooni Üliõpilased Demokraatliku Ühiskonna Eest (USA) liikmed tegid terroristliku väljaõppe saamiseks salajasi reise Põhja-Koreasse.^{22a}

13. Põhja-Vietnam

Alates Teise Indo-Hiina sõja lõpust on Hanoi saanud rohkem jõudu välispropagandale suunata. Peamiseks agentuuriks on Lao Dongi partei propaganda- ja väljaõppeosakond. Vietnami uudisteagentuur ja raadiolevinõukogu viivad poliitilise sõja valdkonnas ellu valitsuse suuniseid. Alates Hiina–Vietnami konfliktist teostatakse poliitilist sõda ka kommunistliku Hiina vastu.

14. Kommunistlik Hiina

Hiina ülevõtmise ajalugu kommunistide poolt on laias ulatuses poliitilise sõja näide. Ettevalmistusi lõplikuks rünnakuks tehti kahe maailmasõja vahel ning need lõpetati II maailmasõja ajal. Selle perioodi vältel aitas Mao Zedongi ja Hiina Kommunistlikku Parteid (HKP) Nõukogude Liit. HKP oli Kominterni liige kuni 1943. aastani. Sun Yat-Seni Ülikool, mis rajati Moskvast 1925. aastal, õpetas Hiina kommuniste välja paljude aastate vältel. Aastaks 1941 oli vähemalt 16 000 Nõukogude Liidus õppinut.²³ Kommunismi võidul Hiinas oli muidugi ka teisi põhjusi: Nõukogude Liidult saadud abi, sisseimbumistaktika kasutamine liitlaste vahel (Chiang Kai-sheki ja Hiina kommunistide vahel jaapanlaste vastu) ning piisava välisabi puudumine Kuomintangile.

HKP strateegiaks pärast võitu 1949. aastal on olnud Hiina kodubaasi edendamine ja laiendamine „pikalevenitatud konfliktis“²⁴ mittekommunistliku maailma vastu. Poliitiline sõda on olnud selles konfliktis oluline element. Kommunistlik Hiina on enamuse ajast kasutanud pehmet lähenemist mittekommunistlikule maailmale, püüdes end portreteerida hea naabrina, patrioodina, kes elab kaasa teiste arenguriikide pingutustele riikliku sõltumatuse ja majandusliku progressi poole. Pärast Hiina ja Nõukogude Liidu lahkkelide algust 1960. aastal on hiinlased olulise osa poliitilise sõja püüetest suunanud Nõukogude Liidu vastu.

Suur kirjastuskeskus, Gounzi Shuddan, juhib postiteenust, mille kaudu on võimalik kätte saada kõiki selle trükiseid paljudes keeltes. Kommunistlik Hiina edastab saateid väliskõrvalajatele viiel kontinendil. Uue Hiina Uudisteagentuur (NCNA ehk Xinhua) rajati 1944. aastal. 1962. aastal oli NCNA-l 21 bürood väljapool Hiinat ning see pakkus igapäevast uudisteteenust. 1965. aastal olid NCNA-l bürood 20 Aafrika riigis. Sarnaselt TASS-iga on NCNA-d süüdistatud tegutsemises Hiina laueagentide kattena.

1960. aastatel osutasid raportid, et paljudele aafriklastele anti partisanisõja ja sabotaažitehnikaalast väljaõpet spetsiaalsetes väljaõppekeskustes Harbinis, Nankingis ja teistes kohtades Kirde-Hiinas.²⁵ Hiina tegutses ka mitmete teadus- ja „kultuuriorganisatsioonide“ kaudu. 1962. aastal

moodustati Aasia–Aafrika Ühendus, et teostada Aasia ja Aafrika riikide probleemide uurimist. Selle eesmärk oli tugevdada Hiina mõju ning rajada kontakte Aafrikas. Ühingu liikmeid oli sel ajal väidetavalt rohkem kui 500, peamiselt teadustöötajad ning mitmed ülikooli professorid. 1949. aasta detsembris asutati Hiina Rahva Välissuhete Instituut (PIFA). See pühendus rahvusvaheliste suhete uurimisele. PIFA on ainult üks rohkem kui kahekümnest „kultuurilise vahetuse“ „rahvaorganisatsioonist“. Teiste seas on näiteks Välismaa Kultuuriassotsiatsioon ja Välismaa Kultuurisidemete Komitee.

II LÄÄNE REAGEERING

1. Poliitilise sõja väljaõpe

1950. ja 1960. aastatel, külma sõja aegadel, arutasid mitmed eksperdid läänes poliitilise sõja tähtsamaid väljaõppeprogramme. Käesoleva uurimistöös esimeses osas olen püüdnud välja tuua kommunistlike riikide poliitilise sõja tehnikaid, peamiselt Nõukogude Liidu puhul. Tegemist on märkimisväärse konfliktitehnika programmiga, millele ei ole läänes 1980. aastatel ikka veel vastust leitud. Ütlema tagi on selge, et lääs ei saa erinevalt Nõukogude Liidust kasutada terrorismi ja atentaate.

1960. aastate alguses koostasid kaks Ameerika spetsialisti²⁶ hinnangu Ameerika ametnike poliitilise sõja väljaõppe kohta. Sõjalised kõrgkoolid pühendasid alates kahest nädalast kuni ühe kuuni aega ülevaatele Nõukogude bloki kohta ning kommunismi ja kommunistliku poliitilise sõja käsitlemine ei saanud kesta kauem kui kaks või kolm päeva. Välisministeeriumi Välissteenistuse Instituudis toimus kahenädalane kommunismi ja Nõukogude Liidu teemaline seminar. Välisministeeriumi välissteenistuse ametnike baaskursused koosnesid kuuest tunnist CIA poolt peetud Nõukogude Liidu, rahvusvahelise kommunistliku liikumise, kommunismi korralduse ja strateegia, Nõukogude ülemaailmse propaganda ning kommunistlikest allikatest pärinevate tegevuste takistamise teemalistest loengutest. Edasijõudnute kursused hõlmasid kahetunnilist loengut kommunistliku doktriini ja praktika kohta, kahte tundi käitumisteaduste osa kohta Nõukogude strateegias ning kahte tundi Nõukogude poliitiliste organisatsioonide kohta.

Dr. Stefan T. Possony, Nõukogude poliitilise sõja ekspert, tegi järgmised märkused:

„Soovimata sõjaliste kõrgkoolide ja asutuste ametikoolide tähtsust mingilgi määral kahandada, ei saa tõsiselt väita, et need koolid pakuvad kommunismi kohta piisava ülevaate. Laias laastus on seal tõesti ülevaade olemas, kui puudub tõhus uurimine ja ülevaates on suured augud. See ei saagi olla teisiti, kuna kommunismi käsitavas kirjanduseski on suured augud; enamgi veel, puuduvad õpikud, mis võimaldavad õpilastel kogu

probleemi temaatikat kahe kaane vahel käsile võtta. Selle asemel on sunnitud kõik, kes soovivad kommunismist teadlikud olla, lugema ja põhjalikult analüüsima vähemalt kahte või kolme tosinat raamatut ning sel moel ei mahu see ettevõtmine lihtsalt kümnekuulise kursuse programmi (sõjalise kõrgkooli kursuste kestus), enamik neist tegeleb teiste teemadega, kõnelemata sellest, et kursused kestavad ainult mõne nädala²⁷.

Vastavalt kõnealuse autori teadmistele on ainult üks valitsuse rahastatav kool mittekommunistlikus maailmas, mis õpetab noortele inimestele poliitilist sõjapidamist. See on Hiina Vabariigi (Taiwani) Poliitilise Sõja Kõrgkool. Selle kõrgkooli asutamine algas 1950. aastate alguses Poliitilise Personali Kõrgkooli poliitilise sõja uurimise klassi avamisega. Kõik Hiina sõjaväelased läbivad poliitilise sõjapidamise väljaõppe. 1963. aastal otsustas president Chiang Kai-shek (Jiang Jieshi), et Kaitseministeeriumi üldpoliitika osakond tuleb muuta üldpoliitilise sõjapidamise osakonnaks. Selle tulemusel loodi Poliitilise Personali Kõrgkooli asemel praegune Poliitilise Sõja Kõrgkool. Organiseeriti eriüksused, kes vastutasid poliitilise sõja operatsioonide eest.

2. Vabaduse Akadeemia idee

1950. aastatel olid kodanike huvigrupid Floridas Orlandos arendanud välja idee „Vabaduse Akadeemiast“ (Freedom Academy), mis teeks uurimistööd ja õpetaks inimesi süsteemide konfliktide teemal. Ameerika Senat kiitis 1960. ja 1961. aastal idee heaks.²⁸ Vabaduse Akadeemia ja Vabaduse Komisjoni ülesandeid kirjeldati järgmiselt:

„Komisjoni ja Akadeemia põhiülesanded on:

- (1) Viia ellu uurimisprogramm, mis on mõeldud integreeritud rakendusteaduse väljatöötamiseks, mis toetab ja peegeldab vaba inimese meetodeid ja väärtusi, mille kaudu suudab vaba maailm vastu minna ja nurjata kommunistliku bloki keerulise mustri üldagressiooni (poliitilise, ideoloogilise, psühholoogilise, majandusliku, paramilitaarse ja organisatsioonilise) ning mille abil saame me rahvusena tegutseda süsteemselt vabaduse, rahvusliku ja poliitilise iseseisvuse säilitamise ja laiendamise tagamiseks. Selle

eesmärgi saavutamiseks tuleb põhjalikult tundma õppida ja uurida kõiki meetodeid ja vahendeid, nii neid, mis on praegu valitsusele kättesaadavad, kui ka neid, mis erinevad hetkel kasutatavatest meetoditest ja vahenditest. See uurimisprogramm sisaldab meie rahvuslike eesmärkide uurimist ja ettepanekute väljatöötamist meetodite ja vahendite täieliku spektri omavaheliseks seostamiseks ja integreerimiseks koordineeritud lühi- ja pikaajalisse strateegiasse võidu saavutamiseks, püüdes kasutada kogu meie potentsiaali avalikus ja erasektoris; ning

- (2) harida ja välja õpetada avaliku sektori töötajaid, eraisikuid ja välistudengeid kõikides rahvusvahelist kommunistlikku vandenõud, ülemaailmse vabaduse ja kommunismi vahelise võitluse olemust ja mõõtmeid puudutavates aspektides ning kõikide meetodite ja vahendite osas, mida vaba inimene peaks mittesõjalises sfääris kommunistide rünnakule vastuhakuks ja nurjamiseks kasutama, ning töötada süsteemselt vabaduse, rahvusliku ja poliitilise iseseisvuse säilitamise ja laiendamise nimel^{4, 29}

3. Vabaduse Uuringute Keskus

Valitsuse rahastatavat Vabaduse Akadeemiat siiski ei loodud. 1966. aastal rakendati sellegipoolest sarnase akadeemia loomiseks erainitsiatiivi. Selle tulemusel loodi Virginia osariigis Bostonis 25. septembril 1966. aastal Vabaduse Uuringute Keskus (Freedom Studies Center). Teiste juhtivate Ameerika spetsialistide seas, kes viibisid Vabaduse Uuringute Keskuse asutamise juures, oli Alan G. Grant Jr., Orlando Komitee president. Orlando Komitee algatas arutelu Vabaduse Akadeemia idee üle. Vabaduse Uuringute Keskuse loojad uskusid, et kommunistide edu käimasolevas konfliktis oli suures osas põhjustatud tõsise haridusliku lünga tõttu läänes. Kommunistid kasutavad tohutu suurt psühholoogilis-poliitilise sõja koolide võrgustikku, et õpetada kaaskommunistidele seda, kuidas võita konflikti läänega. President Dwight D. Eisenhower ise uskus, et: „selle teema regulaarse ja järjepideva uurimise järele on vastupandamatu vajadus /.../ Ma arvan, et raskused, millega me silmitsi seisame selles pikalevenitatud konfliktis, kerkivad suuresti asjaolust, et paljud ameeriklased ei ole kunagi täielikult aru saanud traagilisest inimkannatustest, mida kommunism on

kogu maailmas põhjustanud, ning meetoditest, mida ta kasutab meie vaba ühiskonna õõnestamiseks ja nõrgestamiseks“.³⁰ Vabaduse Uuringute Keskus pidi saama psühholoogilis-poliitilise sõja West Pointiks eesmärgiga välja õpetada vaba maailma ühiskonna kõikide lülide juhte, õpetada kommunistlikke strateegiaid ja taktikaid ning töötada välja ja soovitada tegevuskavasid vabaduse sfääri kaitsmiseks ja laiendamiseks. Alguses tegid Vabaduse Uuringute Keskusega koostööd 34 USA asutust ning 21 rahvusvahelist organisatsiooni Aafrikast, Euroopast, Aasiast ja Ladina-Ameerikast. Algselt pidi Vabaduse Uuringute Keskus aitama kaasa kongressi nõuandjate väljaõppele. Algne eesmärk oli see, et Vabaduse Uuringute Keskus võtaks enda peale kraadiõppeprogrammid mittekommunistliku maailma olemasolevate ja tulevaste era- ja valitsusjuhtide jaoks. Teine eesmärk oli ekspertnõuannete andmine institutsioonidele ja juhtidele terves läänes, samuti nõunike meeskondade organiseerimine lääne valitsuste soovi korral. Vabaduse Uuringute Keskus oli ka lepinguliste uuringute läbiviimiseks era- ja valitsusametitele. President Lyndon B. Johnson saatis järgmise kirja keskuse avamise puhul: „Tahet agressioonile vastupanu avaldada tugevdab meie arusaam alternatiivist lüüa tagasi vaenlane, kes ohustab inimese vabadust. See arusaam kasvab hariduse kaudu. See on vastutus, mida ühiskondlikud ja erainstitutsioonid peavad jagama. Ma kiidan teie panust sellesse vabaduse kaitsmise ja rahu edendamise suurde ja äärmiselt vajalikku töösse. Ma soovin teie ettevõtmisele igati edu.“³¹ Vabaduse Uuringute Keskus eksisteerib ikka veel USA-sisese väljaõppe andmiseks, kuid see ei laienenud Rahvusvaheliseks Vabaduse Akadeemiaks, nagu nägid ette selle loojad 1966. aastal.

4. Teised ideed

Samasuguseid ideid väljendati 1960. aastatel Euroopas. 1960. aastal avaldatud Ameerika Ühendriikide Senati sisekaitse allkomitee dokumendis kutsus Prantsuse kirjanik Suzanne Labin, kes oli saanud hariduse Sorbonne'is, üles kommunistlikule totalitarismile ideoloogilise vastupanu instituudi loomisele. See pidi töötama teaduslikul tasemel ning sel pidid olema järgmised eesmärgid:

„(a) Koguda ja uurida kõiki fakte, mis on seotud Nõukogude avaliku ja pörandaluse propagandaga, mõtestada lahti selle meetodid, vahendid

ja manöövrid, paljastades erinevaid maske, mille taha see end olukorrale vastavalt varjab, salvestades ja analüüsides selle arengut ning hinnates mõjusid.

(b) Teavitada kiirelt liitlasriikide valitsusi nimetatud punktidest.

(c) Valgustada avalikku arvamust dokumenteeritud ülevaadete abil, mis avaldatakse pressile ja raadiojaamadele. Instituut võiks avaldada ka raamatuid ja pamflette ning korraldada loenguid spetsialistidele või üldsusele. Ta peaks paljastama ka eksiarvamusi kommunismi kohta, mis pimestab, viib eksiteele ja halvab vaba maailma dünaamilisi jõude.

(d) Valmistada ette ja soovitada vastupropaganda teemasid ja vastusissembumise vahendeid.

(e) Luua kommunistlike meetodite kohta regulaarsed kursusesarjad, kuhu liikmesriigid võivad saata kõrgeid asjassepuutuvaid ametnikke ning kuhu kutsutakse ka ajakirjanikke ja poliitikuid.

(f) Uurida võimalust selliste Prantsuse ja Saksa konstitutsiooni sätete nagu artiklid 4 ja 18, mis peegeldavad ideed, et kommunistlik masinavärk kahjustab tõsiselt demokraatia toimimist, laiendamiseks kõikidesse vabadesse riikidesse. Kaaluda rahvusvahelise tsiviilseadustiku võimalikkust, mis kutsub üles kõiki poliitilisi rühmitusi NATO riikides austama demokraatlikke standardeid, seda kommunistlike parteide totalitarismimasina lõhkumise abil.

(g) Kutsuda Läände õppima Aafrika ja Aasia riikide kodanike, kes õpivad ameteid, mis seonduvad teiste inimeste juhtimisega – õpetajad, raadiodiktorigid, arstid, ettevõtjad – stažeerimisperioodiga 1 kuni 2 aastat, nii et nad saaksid minna tagasi koju kasvatama vabaduse ideesid ning hoiatama kommunistlike pettuste eest.

(h) Rajada üks või mitu kooli, et õpetada suurt hulka vabaduse misjonäre, kes saadetakse laiali kogu maailma. See on eluliselt oluline ülesanne^{64,32}.

Pr Labin soovitas, et selle instituudi võiks luua NATO raames, kuid sel peaksid olema vastavad keskused igas vabas riigis.

1964. aastal soovitas Suurbritannia kirjanik Geoffrey Stewart-Smith³³ samasugust tegevust samal aastal ilmunud olulises raamatus. Ta pakkus poliitiliseks sõjapidamiseks välja mitu institutsiooni:³⁴

„Strateegilise Propaganda Keskbüroo, mis koordineeriks kogu demokraatlikku suulist ja kirjalikku propagandat, kõrvaldaks vasturääkivused, püüaks lahutada kommunistlike riikide inimesed nende kommunistlikest parteidest, hoidudes hoolega pooldamast midagi, mis kahjustab nende rahvuslikke huve. See peaks ka tagasi hoidma ülestõusudele õhutamist. Strateegilise Vastuluure Keskbüroo, mis koguks kogu informatsiooni, mis on saadaval kommunistliku psühholoogilise sõja, majandusliku läbimurde, riigivastase sõja ja piiratud sõja tehnikate kohta ning soovitaks tegevussuundi kommunismi edasise leviku takistamiseks mittekommunistlikku maailma. Strateegilise Luure Keskbüroo, mis hangiks kogu saadaoleva informatsiooni tugevate ja nõrkade ning liitvate ja pingeid tekitavate aspektide kohta, mis eksisteerivad kommunistlikus blokis. Strateegilise Riigivastase Sõja Keskbüroo, mis oleks eraldiasuv, kuid teeks tihedat koostööd luureagentuuriga ning hoiaks sidet opositsiooniliikumistega nii välismaal kui kommunistlikes riikides, aidates neid seal, kus see on otstarbekas. Kõik need bürood töötaksid ülemaailmsel põhimõttel ning neil oleksid harud kõikides demokraatlikes riikides“.³⁵

1980. aastal kutsus hr. Stewart-Smith uuesti üles lääne kaitsestrateegia loomisele³⁶ ning rõhutas poliitilise sõja võime tähtsust mittekommunistliku maailma jaoks:

„30 aastat on kommunistid ehitanud ja täiustanud keerulist rahvusvahelist propagandamasinat ning on käimas hoidnud umbes 13 rahvusvahelist kommunistlikku variorganisatsiooni kõikides inimtüüpluste valdkondades. Moskva suudab ülemaailmselt juhtida demonstratsioone oma välis- ja kaitsepoliitika toetamiseks demokraatlikes maades selliste tüliküsimuste puhul nagu Vietnami sõda, samuti neutronpommi arendamise või meremiinide kasutamise vastu.

Läänel ei ole selliseid täiskohaga tegutsevaid professionaalseid töötajaid ning heldelt rahastatavat aparati. Lääne poliitilised juhid ei oska oma rahvale selgitada, miks oht kasvab ning miks uus tulevikupoliitika on oluline, kui nad tahavad elada vabaduses. Aeg on lääne poliitiliste

juhtide jaoks ammu ümber, et eraldada rahalisi vahendeid, inimjõudu, kommunikatsioonivahendeid ja ressursse selle tühimiku täitmiseks lääne mittesõjalises kaitsetegevuses /.../ Lääs peaks looma spetsiaalse asjatundliku uudisteagentuuri või laiendama olemasolevaid.

Poliitilised juhid peaksid demokraatlikes riikides õpetama informatsiooniministeeriume või teisi sarnaseid institutsioone avalikkust teavitama kommunismi tõelisest olemusest ning kommunistlike juhtide tekitatavatest ohtudest ning meenutama neile Nõukogude ideoloogide vaenulikult esitatud kavatsusi /.../ Lääne kommentaatorite puhul tuleks hukka mõista nende neutraalsus lakkamatus nõudmises vabaduse ja demokraatia järele, et olla läänes piisavalt kaitstud.

Lääne propagandistid peavad demokraatlike riikide elanikele pidevalt meelde tuletama kommunistliku õõnestustegevuse, desinformatsiooni, psühholoogilise sõja, terrorismi toetamise ning sekkumiste ohtusid nende majanduslikku heaolu tagavate tähtsate toorainete, nafta ja strateegiliste mineraalide võõrsilt tarnimisse. Seda tuleb võib-olla teha makstud reklaamide abil /.../

Lääs peab rõhutama, et kõikide saatejaamade segamine läänest itta peaks ükskord lõppema /.../ Lääne saated kommunistlikku blokki peaksid kasvama pikkuselt ning olemasolevate saatjate võimsust tuleks suurendada /.../

Ergutada tuleks uuringuid, et tagada raadio- ja telesaadete edastamine satelliitide kaudu otse kommunistlikesse riikidesse. Kui see on võimalik, tuleb neid saateid kohe alustada³⁷.

Oma 1960. aastal kirjutatud essees „Mis on poliitilise sõja sihtmärgid?“ soovitas professor James Burnham³⁸ lääne poliitilise võitluse kampaania jaoks nelja teemat:

1. Nõukogude kontrolli all oleva impeeriumi ikestatud rahvad.
2. Koloniaalprobleem koos faktiga, et Nõukogude Liit on peamine koloniaalimpeerium maailmas.
3. Konspiratiivsus. Lääne liidrid peavad pidevalt välja tooma, kui kaitsetu on Nõukogude impeerium lääne piidlevate silmade jaoks Nõukogude Liidu sees ja selle satelliitriikides.

4. Jõu näitamine. Kasulik on kasutada vana psühholoogilise sõja tehnikat – jõu provokatiivne näitamine.

„Kui,“ kirjutab Burnham, „me tõesti soovime juhtida mõnda tõsist psühholoogilise sõja kampaaniat /.../ on kõik, mida me tegema peame, võtta need neli teemat /.../ ning hoiduda kõrvale kaldumast, päev päeva järel, igal kokkusaamisel, iga väljendus- ja sidevahendi kaudu, olenemata sellest, mis on kõne all olevaks teemaks nime järgi.“³⁹

Poliitilist sõda on arutanud mitmed Reagani administratsioonile lähedalseisvad spetsialistid 1980. aastate alguses. Sovetoloog Richard F. Staar analüüsis USA reageeringut Nõukogude poliitilisele sõjale strateegiasoovituses pealkirjaga „Ameerika Ühendriigid 1980. aastatel“, mille avaldas Hooveri Instituut. Ta väitis, et:

„1979. aasta jooksul pühendas NSVL ligikaudu kaks tuhat tundi nädalas saadete edastamisele 83 võõrkeeles ainuüksi Raadio Moskva kaudu /.../ Ootamata muutust, mille toimumine oli NSVL-is ilma ajendita ebatõenäoline, oleks Washington pidanud looma väikese ekspertide rühma Nõukogude propagandategevuse analüüsimiseks, mitte ainult jälgima venekeelseid väljaandeid ja saateid, /.../ vaid neid ka süstemaatiliselt ja järjekindlalt ümber lükkama. Ameerikavastane propagandakampaania on jätkunud pingelõdvendusest hoolimata. Oma teemade avaldamine Ameerika Hääle kaudu, Raadio Vaba Euroopa ja Raadio Vabadus kaudu, või isegi satelliittelevisiooni kaudu, samuti läbi massimeedia Ameerika Ühendriikides, oleks vabastanud Kremli mõttest, et ta saab jätkata samasugust „külma sõja“ lähenemist NSVL-sisese ning mujal paikneva kuulajaskonna suunas rahvusvaheliste variorganisatsioonide kaudu ilma igasuguse vastureageeringu või vastuabinõudeta /.../

Ameerika Ühendriigid peavad näitama end kolmandale maailmale revolutsioonilise süsteemina, mis on toonud Ameerika töölisklassile heaolu, kus oskustega töötajad teenivad sageli rohkem kui professorid ning kus press ja kohtud peavad rangelt kinni inimõigustest. Täienduseks võiks olla kampaania, mis avalikustaks Ameerikat puudutava NSVL propaganda ning räägiks tõtt Nõukogude kolonialismist Kesk-Aasias ja Ida-Euroopas selliste foorumite kaudu nagu Ühinenud Rahvaste Organisatsioon ja U.S. International Communication Agency väljastpoolt ning massimeedia kaudu seestpoolt.“⁴⁰

John Lenczowski samasuguseid soovitusi:⁴¹

„Ameerika idee eksportimise põhimehhanismid on avalik diplomaatia ja välisteave. Ideoloogiliste rünnakute puhul tuleb arendada igat relva selles mittesõjalises arsenalis: rahvusvaheliste saadete edastamist; Ameerika raamatukogusid välismaal; rahvusvahelist haridus-, kultuuri- ja ametnike vahetust; raamatute, pamflettide, televisiooniprogrammide ja filmide levitamist; suurema hulga välisteenistuse pressiametnike töölevõtmist; samuti välismaalaste (näiteks ajakirjanike) töötamist Ameerika Ühendriikide infopunktides välismaal ning paremat rahvusvaheliste foorumite hääl kasutamist, nagu näiteks ÜRO hääl /.../ Lühidalt öeldes on see, mis vaja, Ameerika Ühendriikide ideoloogiline surve, meie vabadusideaalide, arengu, sotsiaalse mobiilsuse ja rahvalikkusel põhineva legitiimsuse surve. Ohtlikus maailmas on see mittesõjaline relv, mida me saame kasutada, et hoida ära sõjaliste relvade kasutamise vajadust“.⁴²

Dr. Maurice Tugwell, Kanadas asuva New Brunswicki Ülikooli konfliktiuuringute keskuse direktor ja juhtiv poliitilise sõja ekspert, rõhutas pöördumises Riikliku Strateegia Foorumi poole Washingtonis ⁴³ psühholoogilise sõja tähtsust järgmiselt:

„Kuni revolutsiooniline väljakutse on rahvusvahelisel tasandil, nagu näiteks ida ja lääne vahelises võitluses, jääb psühholoogiline võitlus keskseks. Ainus viis, kuidas sellele vastu seista, on seda tunnustada, tõstes teema oma õigele prioriteetsusastmele, ning asuda võitlusse. Me võime sulgeda tuumasõja võimalikkuse akna oma kiiret sekkumisvõimet parandades ning tugevdades oma mere- ja maavägesid, kuid kui me kaotame ideede ja ideaalide sõja, võime saada kaotuse osaliseks, kui meie sõjamasin jääb kahjustamata /.../ Mitte strateegiad või sõjariistad või majandus, vaid ideed ja ideaalid on need, milles seisneb ida ja lääne vaheline konflikt“.⁴⁴

5. Ühe protsendi lahendus

Käesoleva uurimistöö autor ei tee ettepanekut uue valemi loomiseks lääne poliitilise sõja kampaania jaoks. Poliitilise sõja näidet on esitanud juba mitmed spetsialistid. Lääne demokraatlike riikide valitsustel ja erasektoril ei jää üle muud kui tegutseda. Vaieldamatult on vajalik, et nii valitsus kui ka erasektor eraldab rahalisi vahendeid ja inimjõudusid tõhusa poliitilise sõja kampaania heaks. Vähemalt üks protsent mittekommunistlike riikide kaitse-elarvest tuleks eraldada poliitilise sõja heaks. See tekitaks järgmised rahaeraldised aasta kohta juhuslikult valitud riikide puhul, kui nimetada vaid mõned näited:

Suurbritannia	1982	216
Taani	1984	11
Prantsusmaa	1983	177
Ameerika Ühendriigid	1984	2 423
Saudi Araabia	1983–84	216
Brasiilia	1983	10
Indoneesia	1983–84	6
Jaapan	1984–85	125
Filipiinid	1984	5

(Miljonites USD-des)

6. Erasektori tähtsus

Valitsuse võimalik juhtkoht õigesti korraldatud poliitilises sõjas lääne demokraatlikes riikides ei välista mingil moel erasektori osalust. Vastupidi, kogemused on näidanud, et seniajani on erasektor mänginud ehk kõige olulisemat rolli lääne poliitilises sõjas.

Oluline essee, mille kirjutas 1966. aastal dr. Frank Barnett,⁴⁵ tõi näiteid, kuidas erialaliidud ja ametiühingud saavad poliitilises sõjas aktiivsed olla.

(a) „Eeldusel, et vabad inimesed on võimelised vastu seisma kommunismi eesmärkidele kui nad on valmis tegema jätkuvaid ja süstemaatilisi jõupingutusi pikalevenitatud konfliktis, on lootustandev uurida Ameerika

advokatuuri (ABA) tehtud pretsedenti. Augustis 1962 San Francisco foorumil ühendati kaks ABA erikomiteed alaliseks Kommunistivastase Hariduse Komiteeks. Sellega toonitas ABA kommunismiohu tõsidust ja tunnustas juristide vastutust õigusriigi säilitamise eest, hoolimata liikumisest, mis kasutades jõudu, vägivalda, pettust ja õõnestamist, üritab hävitada [Ameerika] põhiseadust ja kaotada sellega antud vabadused. Ühesõnaga, ABA – kasutades kommunismi väljakutsele vastuastumiseks väljapaistvate juristide tööaega, finantse ja loovat energiat – testib meetodit, kuidas mobiliseerida erasektori „professionalismi“ efektiivseks tegevuseks Külmas sõjas. Komitee programmis on kaks eesmärki:

1. Harida juriste kommunismi taktika, strateegia ja eesmärkide ulatuse ja sisu vallas ning
2. toetada koolides ja ülikoolides kommunismi ajaloo, doktriini, eesmärkide ja tegutsemismooduste adekvaatset õpetamist, aidates seeläbi tasapisi kaasa austuse suurendamisele demokraatia ja seaduslike vabaduste vastu.

Kui näidataks üles soovi, annab Komitee lektoreid ja õppematerjale ABA osariigi, maakonna või kohalikele aastakoosolekutele. Selles ja teistes ettevõtmistes on saanud ja saab Komiteele osaks ABA endiste, praeguse ja tulevaste presidentide toetus.⁴⁴⁶

(b) „Näiteks 7. detsembril 1961 Rahvusliku Tootjate Assotsiatsiooni aastakongressil pühendati terve päev sellisele seminarile. Rohkem kui poolteist tuhat tööstusjuhti kuulasid diskussioone ülemaailmse kommunismi totaalsest ohust, kommunistlikust spionaažist ja õõnestustegevusest USAs, riigikaitse küsimustest, majandussõjast, kommunistlikest propagandatehnikatest ja ärimeeste osast Külmas sõjas.“⁴⁴⁷

(c) „Sarnaselt toimis USA Kaubanduspalat oma 1962. ja 1963. aasta konventidel, pühendades pool päeva paneelidele kommunismist, riigikaitsest ja rahvusvahelistest suhetest. Lisaks selle pani Kaubanduspalat 1964. aastaks kokku õppematerjali „Vabadus vs kommunism: Ellujäämisemajandus“, mis koosnes diskussioonijuhisest, valikut probleemidest ja ülesannetest ning kaheksat pamfletti. Tuhandeid selliseid õppematerjale on kasutanud kohalikud kaubanduspalatid ja nendega seotud grupid, aga ka sotsiaalteaduste õpetajad üle kogu maa.“⁴⁴⁸

(d) „Kiituseks Ameerika oskusele leida konsensus on Ameerika Töäjõu Vaba Arengu Instituudi (AIFLD) majanduslik toetamine Ameerika ettevõtete ja AFLCIO (American Federation of Labor and Congress of Industrial Organizations) poolt. Instituudi hoolekogusse kuuluvad teiste hulgas Peter Grace ja George Meany. AIFLD toob noori Ladina-Ameerika tööliste juhte siia [USA-sse] kolmekuulistele kursustele, mille jooksul nad hakkavad mõistma, et mitte marksistlik klassivõitlus, vaid hoopis „partnerlus ja produktiivsus“ on loomulik tee majanduslikuks arenguks. Nad õpivad ka kuidas tulla toime kommunistliku õõnestuse ja sisseimbumise katsetega. /.../ Instituut on õpetanud üle 25 000 inimese vähemalt seitsmeteistkümnes Ladina-Ameerika riigist. Ta on avanud tööliste krediitdipanga Peruus. Ta sponsoreerib odavate elamute ehitust Mexico Citys ja koostööd maapiirkondades, kus inimesed õpivad nüüd, et nad saavad asju ise teha. Ühesõnaga, Instituut on teerajajaks valdkonnas, kus eraisikud saavad aidata kaasa selliste tingimuste ellimineerimisele, mis on vajalikud edukaks kommunistlikuks relvastatud ülestõusuks.“⁴⁹

Poliitilise sõja alane haridus ja uurimistöö on Läänele vajalik Ida ja Lääne konfliktis. Kommunistlikud riigid on üle kuuekümne aasta pidanud edukat poliitilist sõda mittekommunistliku maailma vastu. Läänemaailmal on aeg täiendada oma sõjalist kaitset mittesõjalise kaitsega – poliitilise sõjaga – enne kui hilja.

MÄRKUSED

¹ Robert Strausz-Hupé ja Stefan T. Possonny: *International Relations*, 2nd edition, McGraw-Hill, New York, 1954, lk 423.

² William R. Kintner ja Joseph Z. Kornfeder: *The New Frontier of War*, London, 1962, lk XIII.

³ Frank R. Barnett: *Public Opinion, the Private Sector and National Defense*, National Strategy Information Center Inc., New York, 1966, lk 3.

⁴ General Wang Sheng: *The Theory and Practice of Political Warfare*, 5th edition, Political Warfare College, Taipei, 1974, lk 3-7.

⁵ James Burnham: *The War We Are In: The Last Decade and the Next*, Arlington House, New Rochelle, N.Y., 1967, lk 259-260.

⁶ David Shub: *Lenin, A Biography*, Penguin Books, Baltimore, 1967, lk 464.

⁷ Enrique Castro Delgado: *I Have Lost Faith in Moscow*, 1950.

⁸ *Organized Communism in the United States*, revised edition, Committee on un-American Activities, House of Representatives, Government Printing Office, Washington D.C., 1958, lk 147.

^{8a} Richard H. Schultz ja Roy Godson: *Dezinformatsia, Active Measures in Soviet Strategy*, New York, 1984.

^{8b} Claire Sterling: *The Time of Assassins – The Inside Story of the Plot to Kill the Pope*, London, 1984. Paul Henze: *The Plot to Kill the Pope*, New York, 1983.

^{8c} Paul Henze: „The Plot to Kill the Pope“, in *Survey*, Autumn/Winter, 1983, Vol. 27 (118,119), lk 14.

⁹ *Soviet Covert Action (The Forgery Offensive)*, Subcommittee on Oversight of the Permanent Select Committee on Intelligence, House of Representatives, U.S. Government Printing Office, 1980. Richard Staar, „CP Checklist“, in *Problems of Communism*, March-April, 1981.

¹⁰ U.S. Senate, Internal Security Subcommittee: *Freedom Commission and Freedom Academy*, U.S. Government Printing Office, Washington D.C., 1959, lk 113-114.

¹¹ „Myten om VPK-s oberoende“ (ed. Johan Hjertquist), *Opinion*, Stockholm, 1980, lk 17.

¹² Hinnang katab ainult KGB välispropaganda ja salaoperatsioonide kulud Kaudseid kulusid, mida katavad välismaa kommunistlikud organisatsioonid, ei ole arvesse võetud. Miljonit USD

NLKP Informatsiooniosakond	100
NLKP Rahvusvahelise Informatsiooni Osakond.....	50
TASS	550
Novosti (APN)	500
Pravda	250
Izvestija.....	200
<i>The New Times</i> ja teised väljaanded.....	200
<i>Radio Moscow</i> välismaa osa.....	700
Nõukogude saatkondade pressiosakonnad	50
Mitteametlikud raadiojaamad	100
Rahvusvahelised kommunistlikud katteorganisatsioonid	63
Toetused välismaistele kommunistlikele parteidele	50
KGB teenistus A	50
KGB välismaa residentuuride salaoperatsioonid	100
Toetused rahvuslikele vabastusrinnetele.....	200
1979. aasta erikampaania.....	200
<hr/>	
Kokku	3,363

Soviet Covert Action (The Forgery Offensive), Subcommittee on Oversight of the Permanent Select Committee on Intelligence, House of Representatives, U.S. Government Printing Office, 1980, lk 60.

1982. aastal tõsteti hinnagut 4 miljardile USD-le. (US Congress, House of Representatives, Permanent Select Committee on Intelligence, *Soviet Active Measures*, lk 30.)

¹³ Newsletter, East European Bible Mission, Rosendaal, the Netherlands, February-March 1979.

¹⁴ 11. märts 1979.

¹⁵ M. Leeden: „From Prague to Rome“, *Il Giornale Nuovo*, Milan, January 1980.

¹⁶ Ultimas Noticias, Mexico, September 1962.

¹⁷ Lionel Soto: „First Conference of the Peoples of Three Continents“, *World Marxist Review*, April 1966, lk 1-6.

¹⁸ Blas Roca kool Los Pinoses, Havanna provints.
Marcelo Salado kool Luyaño linnaosas Havannas.
El Cortijo kool Rio provintsis, mõeldud sõjaväelastele.
La Cabana fort Havannas, mõeldud noorete.
Minas Rio Frio kool Sierra Maestras Oriente provintsis, partisanide treenimiseks.
Ciudad Libertadi kool Marianaos, kasutatakse vene instruktoreid.
Boca Chica kool Taratá, Havanna provints, direktoriks kindral Alberto Bayo.
Julio Antonio Mella kool Mar Bellas, Havanna provintsis, õpetatakse ja treenitakse juhte Kuuba Revolutsioonilise Töölise Föderatsiooni jaoks.
(*Organisation of American States Combined Reports on Communist Subversion*, Committee on the Judiciary, U.S. Senate, U.S. Government Printing Office, Washington D.C., 1965, lk 51.)

¹⁹ Junta de Liberación para Centro América y el Caribe (Kesk-Ameerika ja Kariibi Mere Vabastamise Ühendus). Planeerib õnnestustegevusi ja kontrollib agentide saatmist sellest Ameerika ossa.
Junta de Liberación para America del Sur (Lõuna-Ameerika Vabastamise Ühendus). Sarnane eelmisele, kuid keskendunud Lõuna-Ameerikale.
Organización Latinoamericana de la Juventud (Ladina-Ameerika Noorte Organisatsioon). Organisatsiooni eesmärgiks on õpetada õnnestustegevuse taktikat noortele.
Asociación „Latinoamérica Libre“ („Vaba Ladina-Ameerika“ Assotsiatsioon). Organisatsiooni peaeesmärk on erinevate kohtumiste ja konverentside korraldamine, et tudengitele, töölistele ja teistele võimalus Kuubale sõiduks, et neid seal instrueerida.
(*Organisation of American States Combined Reports on Communist Subversion*, Committee on the Judiciary, U.S. Government Printing Office, Washington D.C., 1965, lk 52.)

²⁰ *Soviet Analyst*, London, 20 July 1972, lk 4-5.

²¹ Baik Bong: A Political Biography of Kim Il-Sung, Vol. III, lk 562.

²² Büroo treeningbaasid asuvad järgmistes kohtades:

- (a) 3 baasi Pyongyangi eeslinnades.
- (b) 1 baas Yung-Byoni maakonnas 105 km Pyongyangist põhjas.
- (c) 1 baas Sang_Woni provintsis 87 km Pyongyangist idas.
- (d) 1 baas Haeju provintsis Hwang-Hais 110 km Pyongyangist lõunas.
- (e) 1 baas Nam-Pho linna külje all 40 km Pyongyangist edelas.
- (f) 2 baasi Won-Sani linnas.

Väljaõpe kestab 6 kuni 18 kuud ja koosneb järgmistest valdkondadest:

1. Kommunistlik ideoloogia ja Kim Il-Sungi mõtted.
2. Raadiojaama käsitsemine.
3. Linna ja maa geriljasõja taktika.
4. Täpsuslaskmine.
5. Lõhkeainetega ümberkäimine.
6. Kaardilugemine.
7. Agitatsioonitehnikad.
8. Koodid ja teised salakirja vahendid.
9. Peidukohtade ja salajaste ülestõusnute baaside rajamine.
10. Sissebumise ja varitsuse taktika.
11. Relvastatud rünnak ja atentaadid, võitluskunstid (judo, karate jt).
12. Mõõga- ja noavõitlus.
13. Erinevate tõkete eemaldamise tehnikad.
14. Luure.
15. Mürgid ja keemiasõda.

Karm väljaõpe sisaldab endas viietunniseid öiseid jookse 45 kg liivakotiga. 1966. aastal saadeti Põhja-Koreast Kuubale 6 geriljasõja ja õõnestustegevuse eksperti. Kuubal on treenitud üle 500 Ladina-Ameerika agendi. („North Korea's Export of Guerilla Warfare“, Seoul, May 1971.)

^{22a} Nack An – Rose An, „North Korea Military Assistance“ in John F. Cooper ja Daniel S. Papp, toim., *Communist Nations' Military Assistance*, Boulder, 1983.

²³ Robert C. Northi järgi oli 57% Hiina Kommunistliku Partei keskkomiteest õppinud Moskvast, vt Robert C. North: *Kuomintang and China's Communist Elites in 1945*.

²⁴ „Pikalevenitatud konflikti“ kontseptsiooni formuleeris 1930. aastatel Mao Zedong ühes essees. Selle ülemaailmseid tagajärgi on suurepäraselt analüüsinud oma raamatus professor ja suursaadik Robert Strausz-Hupé: *Protracted Conflict*, New York, 1959.

²⁵ International Press Service, West Berlin, June 1964.

²⁶ William R. Kintner ja Joseph Z. Kornfeder: *The New Frontier of War*, London, 1962.

²⁷ Ibid. lk 285.

²⁸ Ibid. lk 291.

²⁹ Ibid. lk 291-292.

- ³⁰ Brožüür *Freedom Studies Center of the Institute for American Strategy*.
- ³¹ Uudis Vabaduse Uuringute Keskuse kohta 25. septembril 1966.
- ³² Suzanne Labin: *The Technique of Soviet Propaganda, A Study presented by the Subcommittee to Investigate the Administration of the Internal Security Act and other Internal Security Laws, Committee on Judiciary, U.S. Senate, Government Printing Office, Washington D.C., 1960, lk 30-31.*
- ³³ Geoffrey Stewart-Smith: *Defeat of Communism*, London, 1964.
- ³⁴ Ibid. lk 445.
- ³⁵ Ibid.
- ³⁶ Geoffrey Stewart-Smith: *The Struggle for Freedom*, FARI, London, 1980.
- ³⁷ Ibid. lk 23-24.
- ³⁸ James Burnham, „What targets for polwar?“, *The War We Are In: The Last Decade and the Next*, Arlington House, New Rochelle, N.Y., 1967.
- ³⁹ Ibid. lk 261.
- ⁴⁰ Richard F. Staar, *The United States in the 1980s*, Hoover Institution of the Stanford University, California, 1980. Richard F. Staar on Hooveri Instituudi rahvusvaheliste uuringute programmi direktor.
- ⁴¹ „A Foreign Policy of Reaganauts“, *Foreign Policy*, No. 18, Autumn 1981.
- ⁴² Ibid. lk 93-95.
- ⁴³ Dr. Maurice Tugwell on New Brunswicki Ülikooli konfliktuuringute keskuse direktor Kanadas.
- ⁴⁴ „Beating Moscow in the War of Ideas and Ideals“, pöördumine 10. novembril 1981.
- ⁴⁵ Dr. Frank Barnett on New Yorgis asuva National Strategy Information Centeri president.

⁴⁶ Frank R. Barnett: *Public Opinion, the Private Sector and National Defense*, National Strategy Information Center Inc., New York, 1966, lk 10-11.

⁴⁷ Ibid. lk 14.

⁴⁸ Ibid. lk 14.

⁴⁹ Ibid. lk 15.